

CONTRA

granskar det politiskt korrekta

**Gruvpolitik
Draken
Hegel**

nr 6 2020 årgång 46 Pris 25:--

9 770347 647008

CONTRA

granskar det politiskt korrekta
partipolitiskt obunden
utges sex gånger årligen
Nummer 6 2020
Nummer 274 från starten
ISSN 0347-6472
Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Géza Molnár

Kontakt

Box 8052, 104 20 Stockholm
redax@contra.nu 08-720 01 45

Beställningar:

bestallning@contra.nu

contra.nu

Nyheter – Debattforum – Produkter
För prenumeranter även:
contra.nu/for-prenumeranter
Användarnam och lösenord finns endast i
den tryckta versionen av Contra.

Nätbutik

Gå in på
contra.nu/contras-natbutik/

Facebook

facebook.com/pages/
Contra/128635870583878

Twitter

twitter.com/contranu

Veckans Contra

Elektroniskt veckobrev (gratis)
Beställning: prenumerera@contra.nu
Avbeställning: avboka@contra.nu

Papperstidning

Minst 175, men gärna 250 kronor, per år.
Student 95 kronor, ange skola/universitet.
Plusgiro 85 95 89-4. Bankgiro 5682-0392.
paypal.com – sök redax@contra.nu
Swish 1236237465

Vid betalning från utlandet:

Använd betalkort på Contras nätbutik
eller gå in på PayPal. Vid betalning genom
banköverföring (dyrt) är vårt IBAN-nummer
SE 2395 0000 9603 4085 95894

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár.
Redaktion: Géza Molnár, C G Holm och
Fredrik Runebert.
Bibliotekarie: Filip Björner.
Övriga medarbetare: Dan Ahlmark,
Tommy Hansson, Britt-Louise Hoberg,
Bertil Häggman och Bertil Lindblom samt
Christer Arkefors i Italien, Bertil Wedin i
Mellersta Östern och Allan C. Brownfeld
i USA.

Presslagd 2020-11-26
Carlshamns Tryck & Media AB,
Karlshamn 2020

Ledare

Sverige är värt att försvara!

Första världskriget år 1914–1918 var en fasansfull upplevelse för Europas folk som när det var över, skapade en aldrigmerakrig-känsla hos befolkningen i berörda länder och även i Sverige. Alla rustade vi ner och 1930-talets upprustning av Tyskland ville ingen ta på allvar. Resultatet var att när Andra världskriget bröt ut på kontinenten år 1939, så stod vi utan ett fungerande försvar. En forcerad uppbyggnad medförde att Sverige var färdigrustat år 1945. Då var kriget över. Vi – liksom finländare, balter, holländare, norrmän, danskar med flera – hade förklarat oss neutrala, men alla utom Sverige hade invaderats ändå. Efter kriget kom moderater och socialdemokrater överens om att aldrig mer skulle Sverige få komma i samma situation.

Fram till 1990-talet hade vi också ett fungerande försvar, men Sovjets fall år 1991 gav åter en aldrigmerakrig-känsla och trots kunskap om historien avrustade vi. Under 2000-talet uppstår Ryssland och spänningarna ökar i Europa. Ryssland övar överraskande anfall med invasionstrupper i Östersjön och anfall med flyg mot Stockholm (Långfredagen år 2018). Samtidigt har USA förklarat att amerikanska skattebetalare ska inte ensamma stå för Europas försvar. Vi måste även försvara oss själva.

Vi vet att krig kan startas om någon part anser att det lönar sig. Låt oss enas om att det inte skall löna sig att anfälla Sverige. Det ska kosta för mycket. Förutom att skapa ett fungerande försvar i Sverige, så är den enda vägen att minska risken för anfall mot oss att vi går med i försvarsalliansen NATO. Även om ett modernt försvar innebär höga kostnader, till exempel kostar en Gripen nästan en miljard kronor, så kan vi då till en begränsad kostnad för försvaret bäst säkra att vi eller andra medlemmar inte blir anfällna.

Tro inte på uttrycket ”Vi är neutrala, det har tjänat oss väl”. Sanningen är att vi hade tur som inte drogs in i Andra världskriget. Det är inte så säkert att vi har tur en gång till.

CONTRA-NYTT

Så fungerar din prenumeration på Contra

Prenumerationer på Contra fungerar så att en årsprenumeration för 175 kronor är för sex nummer, oavsett när på året prenumerationen börjar. När prenumerationen upphör får du ett meddelande från Contra tillsammans med det sista numret på din prenumeration. Skulle du av misstag betala en gång för mycket, så förlängs prenumerationen med ytterligare ett år även om prenumerationen just då inte är slut. Vi bifogar alltid ett inbetalningskort till tidningen för dem som vill beställa varor eller ge ett bidrag.

Omslagsbilden: Borrugg från LKABs järnmalmsbrytning i Norrbotten.
Foto LKAB.

Mineraler i Sverige

Nya mineraler ska ge oss ett fossilfritt samhälle, som värnar om miljön och klimatet. Kol och olja måste fasas ut och istället ska vi ha solpaneler, vindkraftverk, elfordon samt batterier. Hela världen behöver dessutom metall för den moderna civilisationen.

EU kräver att Sverige bidrar med sina mineralfyndigheter

Sverige anses vara ett betydelsefullt land för EUs möjligheter att öka produktionen av metaller och mineraler. Det är "EUs gröna giv," det vill säga, den tillverkning av batterier som ska göra Europa till en makt med muskler inom grön teknologi. Råvarorna för denna omställning är tänkta att komma från mineralrika EU-länder. Skälet är att EU ska bli mindre beroende av länder som Kina och i sammanhanget pekas Sverige ut till att mota kineserna i grind.

Sverige gynnsamt för utländska gruvetablering

2018 var siffran i Sverige för beviljade prospekteringsstillstånd (malmletning) 43 och i början av 2020 hade antalet stigit till över 120. En stor mängd utländska bolag märks i listan över dem som innehar undersökningstillstånd, vilket behövs för att leta mineraler i Sverige, och tillståndet ger även ägaren ensamrätt på en eventuell fyndighet.

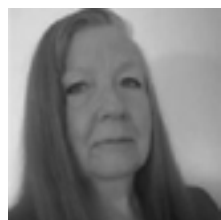
Många utländska bolag anser att Sverige är gynnsamt för gruvetablering. Sverige klassas av den kanadensiska tankesmedjan Fraser Institute, som det fördelaktigaste landet i världen för gruvverksamhet. "Sverige har en av de allra lägsta mineralavgifterna i världen på 2 promille," skriver australiska gruvföretaget ScandiVanadium på sin hemsida samt understryker att Sverige har 22 procent i bolagsskatt.

Ny minerallag på gång

Den svenska minerallagen, tidigare nämnd gruvlagen, är grundad på gruvlagen från 1600-talet och ändrades 1991.

Därefter har endast mindre ändringar gjorts. Ny minerallag och ändrat regelverk kring gruvor samt prospektering är på gång. Målsättningen med ny minerallag är att få igång gruvdriften snabbare och avkorta handläggningstiden för prövningstillstånden. Regeringen anser att det är alltför sällsynt att nya gruvor öppnas. Kritiska röster i Sverige menar att mineralagstiftningen borde vara betydligt hårdare och skydda den natur samt det vatten som vi alla nyttjar.

Den ändrade lagen 1991 underlättade utvinningen av mineraler och öppnade

britt-louise.hoberg@contra.nu

för utländska företag att driva gruvor i Sverige. Gruvbranschen ansågs då ha tuffa tider, jobben försvann och gruvorterna avfolkades. Eftersom prospektering är en dyr affär sattes priset på fyndigheterna lågt. I gengäld hoppades regeringen, regioner och fackliga organisationer på att utländska företag skulle skapa jobb samt utveckling.

Svensk gruvindustri har de senaste decennierna genomgått stora förändringar. Idag finns det 12 gruvor i produktion i Sverige, samtliga är metallgruvor. Under 1980- och 1990-talen fick gruva stängas igen, på grund av lönsamhetsproblem, och under en period fanns endast tre gruvföretag verksamma i Sverige – LKAB, Boliden och Zinkgruvan. Kirunagruvan är en järngruva i berget Kirunavaara i Kiruna kommun. Luossavaara-Kirunavaara Aktieföretag (LKAB) har brutit järnmalm i Kiruna sedan början av 1900-talet och gruvan anses vara världens största samt modernaste underjordsgruva för järnmalm. Sedan 1976 är bolaget helstatligt. Dessförinnan ägde staten sedan 1950-talet 95 procent.

Tidningen *Expressen* skrev 2011: "Sverige skänker bort mineralfyndigheter". LKAB har lokaliserat nya fyndigheter,

så stora att hela Kirunas stadskärna nu flyttas. 1,5 miljarder ton malm ligger och väntar och värdet uppskattas till 1.800 miljarder kronor.

De goda konjunkturerna innebär att flera vill vara med och dela på vinsterna av Sveriges mineraltillgångar. Prospekteringsföretag från hela världen letar mineralfyndigheter här. De fyndigheter de hittar är i praktiken gratis. Ersättningen till stat och markägare är mycket låg – 1,5 promille till markägare och 0,5 promille till staten.

Naturvårdsverket

kritiserar mineralagen

Naturvårdsverket anser att:

–Lagstiftningen gör det möjligt för gruvbolagen att leta mineral och starta gruvor på annans mark, utan medgivande från markägaren.

–Gruvorna anses så viktiga att myndigheterna ofta tillåter stora utsläpp av tungmetaller och andra föroreningar, i högre grad än vad som sannolikt skulle tolereras från andra näringar.

–Gruvnäringens så kallade riksintresse i lagen går ofta före andra riksintressen, för natur, friluftsliv eller rennäring.

–Skattereglerna är på många sätt mycket generösa: Gruvnäringen är befriad från deponiskatt (en särskild skatt på avfall som inte återvinns), har lägre energiskatt än annan industri och den så kallade mineralavgiften utgör bara 2 promille av värdet på det som bryts.

Men ändå öppnas inga nya gruvor.

Ingen kontrollerar gruvbolagen

Enligt mineralagen ska den som tidigare visat sig olämplig att bedriva undersökning inte få undersökningstillstånd i Sverige. Men, i praktiken görs ingen lämplighetsprövning av bolagen, varken från Bergsstaten eller Miljödomstolen. Inte ens årsredovisning behöver skickas in. Bolag eller person som tidigare har gjort sig skyldig till brottslig verksamhet eller är under brottsutredning löper därmed obefintlig risk att hindras få nya tillstånd. Likaså bolag på randen till konkurs.

Tidskriften *Svensk Natur* skriver i en

artikel 2016: ”Ingen kollar gruvbolagen.” Den 22 augusti 2013 gav den förra näringsministern Annie Lööf företaget Nickel Mountain tillstånd att bryta nickel på tre platser vid Rönnbäcksgruvan i Storuman.

Beslutet var förvånande med tanke på företagets historia. Bara ett par månader före Lööfs beslut hade ett antal besynnerliga transaktioner lett till att en revisor från KPMG hoppat av sitt uppdrag och polisanmält samma bolag, som då gick under namnet IGE Resources. I ett pressmeddelande skrev revisorn, att hon misstänkte ”kriminella handlingar från styrelsen”.

Fem månader före regeringens godkännande hade också Ekobrottsmyndigheten gjort en husrannsakan hos företaget och inlett en förundersökning.

Trots alla dessa tecken på att något inte stod rätt till gjordes ingen ägarutredning av företaget. *Sveriges Naturs* genomgång av all dokumentation i ärendet visar att varken näringsdepartementet eller Bergsstaten hade kontrollerat bolagets ägare eller dess finansiella status. Juristen på Bergsstaten uppger att endast när det gäller olja, gas och diamanter prövas den sökandes lämplighet vid ansökan eller överlåtelse av undersökningstillstånd.

Om bolaget hade kollats upp borde flera varningsklockor ha ringt i åtskilliga fall. Ett bolag i en sådan ekonomiskt riskfylld situation hade knappast beviljats ett lån på banken. 2012 hade bolaget en soliditet som var lägre än åtta procent. Det innebär att bolaget hade en mycket hög belåning i förhållanden till sitt eget kapital. Ett mål för sunda företag brukar vara 30–40 procent.

Bland de bolag som beviljats tillstånd att bryta och bearbeta mineraler hade två av tio en soliditet på under en procent.

Svagt beslutsförfarande ökar skattebetalarnas ansvar

När redan svaga bolag påbörjat en riskfylld gruvdrift kan det sluta med att det blir skattebetalarna som måste städa upp i naturen. Så gick det med Svärträsk i Lappland. Mark- och miljödomstolen beslutade i september år 2012 om att sanera Svärträskgruvan. SGU hade som huvudman, via Länsstyrelsen i Västerbotten, beviljats cirka 103 miljoner kronor i statsbidrag från Naturvårdsverket för saneringsåtgärder från åren 2015–2020. De

båda dagbrotten är återfyllda och nu kontrolleras vattenflöden samt metallhalter.

Företaget ScanMining AB bröt under nio månader åren 2006 till 2007 zinkmalm i Svärträskgruvan. Brytningen avbröts på grund av dålig lönsamhet och ScanMining gick i konkurs 2008. Gruvan togs då över av Lappland Goldminers i Sorsele AB, som dock aldrig bröt malm innan även det företaget gick i konkurs 2012. Kvar lämnades ett område bestående av två dagbrott, ett gråbergsupplag, morän från avbaning samt en sedimentationsbassäng med tillhörande kalkningsanläggning.

Problem med ekonomisk säkerhet för fastighetsägare

Ett undersökningstillstånd är förenat med villkor om att tillståndshavaren, innan undersökningsarbete påbörjas, ska ställa ekonomisk säkerhet avseende ersättning till mark- och sakägare för skada eller intrång som kan uppstå. Men mineraliska ämnen som inte är särskilt utpekade – som till exempel kalksten – omfattas alltså inte av minerallagen och benämns jordägarmineral.

Myndigheters kontroll baseras på gruvföretagens egenkontroll

Gruvbolagens egenkontroll är ett centralt verktyg i minerallagen. Även om företagens självrapportering är ett användbart verktyg för att bistå myndighetsövervakning, minskar det inte behovet för myndigheter att noggrant granska företagens rapporter och genomföra oberoende utredningar. Det finns två potentiella risker när företag rapporterar om sig själva: Informationen kanske inte är korrekt eller den rapporterade informationen talar inte om hur företaget följer sina rättsliga skyldigheter. Här skulle behövas en tredje kunig part för att granska uppgifterna mot verkligheten. Ett avskräckande exempel för egenrapportering, utan grundlig myndighetskontroll eller annan samhällsak-törs insyn är följande:

I mitten av 1990-talet hävdade det kanadensiska företaget Bre-X Minerals Ltd, att de hittat världens största guldfyndighet i Indonesien. Bre-X var börsnoterat på TSX, Torontobörsen, som anses vara världens främsta börs för gruvaktier, och investerare strömmade till. Bolagets aktiekurser fyrdubblades på nästan 4 månader. Då det blev känt att företaget

förfalskat uppgifterna sjönk aktierna i värde. Investerarna förlorade pengar och svindeln anses vara en av de mest vågade samt noggrant utförda i gruvhistorien. Allt var baserat på falsk information från gruvföretaget.

Konflikter mellan markägare/boende och gruvföretag

Svenskar har farhågor när det gäller gruvprospekt som äger rum nära deras hem. Intresset finns då knutet till gruvdriftens direkta påverkan på sociala och miljömässiga områden. Gruvföretagen måste därför å sin sida engagera sig i samhället, bygga bra förbindelser och jobba för att få samhällets stöd. Företaget måste inse att information om pågående process kan förebygga konflikter. Berörda boende kan också utgöra en del av övervakningsprocessen genom att bland annat iakttä närliggande vattenkällor och observera föreningarna.

Många gruvföretag har tyvärr mer fungerat som projekt istället för som vanliga företag. Sverige är ett av de länder som brister i tillsynen av gruvdriften och av pågående prospekteringar. Regeringen bör ändra minerallagen så att bättre övervakning kan utföras med offentlig kapacitet tillsammans med privat kompetens. I en bra övervakningsverksamhet skulle det civila samhället få tillgång till avtal, licenser, tillstånd samt information om pågående projekt. Det finns svårigheter med att få ut information omkring tillståndsprocesser när det förekommer affärshemligheter med konfidentiell information om tekniska och ekonomiska uppgifter. Det är sökanden själv som vid tillståndsprocesser ansöker om och vill ha sekretess. Samtidigt så är det den utomstående som önskar aktuell information om en tillståndsprocess som måste ansöka om informationen vid respektive myndighet eller domstol.

Återvinning ett alternativ till gruvdrift

Förespråkarna för återvinning av metaller anser att finns mycket metaller i avfallsupplag. Återvinningen kan avse järn, stål och basmetaller. Återvinning av asfalt, betong, byggnadskonstruktioner med mera behövs, men det finns dessutom stor efterfrågan efter metaller från mobiler, datautrustning och fordon. Parallellt med att det behövs statsbidrag till innovation

Bolidens koppargruva i Aitik i Norrbotten. Foto Lars deWall/Boliden.

och forskning för återvinning av metaller; så rapporterade *Sydsvenskan* i februari 2020 att ett utländskt gruvföretag fick statliga bidrag för att utreda möjligheten bryta mineral ur marken i Skåne.

Liksom befolkningen i utvecklingsländerna vill svenskarna ha fördelar av att bland annat utländska företag bryter mineraler i Sverige. Påverkningar i berggrunden inverkar på miljön för all framtid. Det skulle ligga i riksintresset att svenska folket engagerade sig i gruvdriften, istället för att engagemanget enbart finns från de berörda på det lokala planet och från intresseorganisationer.

Sverige är i behov av gruvnäringen, men dagens samhälle skall också överlämna naturresurser till kommande generationer. Gruvnäringen bör skötas med ansvaret reglerat i minerallagen och kontroll av både myndigheter och allmänheten. Först då kan Sverige få fram en seriös och samarbetande gruvnäring.

Gruvnäringen kampanjar för att informera allmänheten

Sverige står idag för 90 procent av all järnmalm som produceras i Europa.

Gruvnäringens branschorganisation Sve-min lanserar kampanjen *Den Svenska Gruvan*, som visar hur betydelsefullt det är med metaller och mineraler för ett modernt och hållbart samhälle.¹ Bakom kampanjen står bolagen LKAB, Boliden, Zinkgruvan Mining, ABB, Epiroc och Sandvik. Den svenska gruvan vänder sig till en bred allmänhet med information om att vi använder omkring 800 ton mineral och metall under vårt liv: ”Nästan allt vi ser runt oss i hemmet har en direkt koppling till vår berggrund; från tandkrämen vi använder, smyckena vi bär, vitvaror, batterier, fönsterrutor och teknisk utrustning, som mobilen och datorn. Och när vi kliver utanför dörren är metallerna fortsatt avgörande – bussar, bilar, tåg, broar, lyktstolpar, skulpturer, skyltar och långt mycket mer har gruvor att tacka för sin existens.”

Sve-min pekar på att anledningen till att alltför få gruvföretag startas i Sverige beror på den tungrodda byråkratin omkring tillståndsgivningen. Man räknar med att omprövningen av minerallagen kommer

att bidra till att både gamla och helt nya gruvor öppnas.

Gruvnäringens branschorganisation skriver på sin hemsida: Varför inte satsa på återvinning istället för att öppna nya gruvor?

”Vi är bra på återvinning av metaller i Sverige. 2013 invigdes världens då största återvinningsanläggning för elektronikskrot i Skellefteå. Men vi kan bli ännu bättre. Dock ska man komma ihåg att återvinning bara kan tillgodose en del av det ökande behovet av metaller som behövs runt om i världen. Järn och koppar tillsammans med andra metaller är grundämnen och grundämnen kan återvinnas i oändliga tider utan att tappa i egenskaper. Gruvdrift kommer fortfarande att krävas för att leverera kritiska mineraler som behövs för att producera produkter och tekniker med låga koldioxidutsläpp, även med en framtida kraftigt ökad återvinningsgrad.”

¹<https://densvenskagruvan.se>

Bönder, bergsmän och gruvfolk

Gruvnärningen har gamla rötter i Sverige. Kanske flera tusen år. Sedan Medeltiden har staten varit starkt inblandad och gruvföretagen underkastade sträng kontroll.

För svenska folket, framförallt för släktforskare, är det både klang och social status att gå tillbaka i tiden och finna benämningar såsom bergsman, brukspatron, gruvfolk eller bruksfolk.

Den äldsta järnmalsbrytningen i Sverige gjordes av bönder i myrar och sjöar. Detta bondesamhälle utförde också mycket hantverk. Den svenska järnmalsbrytningen har troligtvis en ålder av omkring 2000 år och finns registrerad i holländsk tulltaxa redan år 1252.

Under 1100-talet började järnmalmen brytas ur berg, av bönder i framförallt bergslagen. Dessa bönder hade små jordlappar, mindre skördar och liten kreaturskötsel. Många av dem livnärde sig parallellt på jakt och fiske. De blev bergsmän, gruvarbetare och smeder.

Svenskarna hade redan under första århundradet, efter Kristi födelse, bedrivit en efter dåtida förhållanden omfattande sjöfart och export. Det importerades framförallt salt och humle, samt exporterades skinn, honung, vax och tjära. Senare tillkom järnexporten.

Svenska staten importerar tyska köpmän och bergsmän

När exporten av järnmalm började, ökade behovet av ett svenskt handelsstånd, som kunde ta hand om avsättningen till utlandet. Dätidens konungar, jarlarna, Birger Jarl och hans son Magnus Ladulås, hade intresse för näringslivet. De ansåg att svenskarna borde läras upp, så de vände sig till den tyska staden Lübeck som hade en kapitalstark köpmannaorganisation. Den var ägare till det så kallade Lüneburgersaltet, samt hade silver från silvergruvor i Harz. Nu kom tyska köpmän och bergsmän till Sverige.

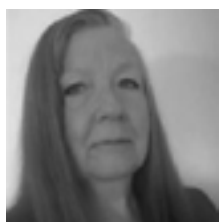
Eftersom staten insåg bergsbrukens samt järnhanterings betydelse gav de särskilda privilegier till bergsbrytningen. Bergsmännen fick skattefrihet (bergsfrälse) och särskilda förpliktelser. Svenskarna hade nytta av tyskarnas metoder för bergsbruk, samtidigt involverades lübeckarna i de svenska gruvdistrikten. Noteras kan att

Sveriges första nationalhjärte var sonson till en inflyttad tysk bergsman. Det var bergsmannen Engelbrekt Engelbrekts-son, som ledde den svenska frihetsrörelsen cirka 1430 mot Erik av Pommern.

Sverige ansågs vid den tidpunkten vara ett isolerat land. Danmark hade de största utfartsvägarna till västerhavet. Sverige skulle i förening med Lübeck bryta sin isolering.

Bergsmännens storhetstid

Bergsman kallades sedan medeltiden den bonde som vid sidan av jordbruket, bedrev bergsbruk och som omfattades av bergslagens privilegiebrev. De bönder i samma by som bara bedrev jordbruk och inte bergsbruk ingick inte i bergslaget, och deras områden kallades bondefjärd-

britt-louise.hoberg@contra.nu

ning. Att inneha privilegiebrev innebar skyldigheten att utvinna malmfyndigheter på sin mark för framställning av tackjärn samt att betala skatt för tackjärnet, men man var skattebefriad för sin jord. På 1400-talet fick bergsmännen befogenheten att bära vapen. Privilegiet gav dem även rätten att slippa krigsmakten. Hur överlåtandet av bergsmanshemman gick till var reglerat i privilegiebrevet, dock hade barnen arvsrätt och det vanliga var att barnen gick i föräldrarnas spår, övertog hemmanet och blev bergsman. Allt näringsliv, och kanske då särskilt bergsnärningen, var hårt reglerat av kungen. Det krävdes kungligt tillstånd för det mesta. Först 1864 infördes näringsfrihet i Sverige.

Under 1400–1500-talen var bergsmännens storhetstid. De var ägare av gruvdriften och bergshanteringen. Bergsmännen blev en del av bondeståndet och på så

vis representerade i Riksdagen. Politiskt sett hade bergsmännen sedan Engelbrekts dagar haft en betydande politisk roll. De tillhörde kärntruppen omkring Stureätten anhängare och senare som stödtrupper till Gustav Vasas befrielsehär 1520.

Från början hade varje bergsman sin särskilda andel i gruvan, men när gruvbrytningen nått en större omfattning och kom ned till djupbrytning visade det sig orealistiskt att lokalt fastställa varje bergsmans område i gruvan. Därför ägdes gruvan gemensamt av alla bergsmän som i enlighet med privilegiebrevet tillhörde ett gemensamt ”hyttlag” och de samlades årligen till hyttstämma. Ett hyttlag sköttes av en bergmästare, tillsatt av staten, med vidsträckt befogenheter såsom kontrollant, administrativ chef och domare i mål under bergsrätten.

Gustav Vasa utvidgade statens rätt över järnhanteringen

Under Gustav Vasas tid 1530–1540 började undermineringen av bergsmännens maktställning. Gustav Vasa tyckte att bergsmännen fuskade med järnets kvalitet och vikter för järnhandeln, samt skötte rörelser oekonomiskt, därför fastställde han priser för handeln med järn, stål, manufaktursmiden och kol.

Gustav Vasa insåg järnhanterings betydelse för Sveriges möjligheter att bearbeta råvaror och exportera slutprodukter. Kungen ansåg att statens samordnande och pådrivande kraft av naturtillgångar var en nödvändig förutsättning och han hävdade statens äganderätt av gruvor, skogar samt vattendrag. Brukningsrätten däremot överlät han åt enskilda företagare, även om han grundade statliga anläggningar. De egna stora domänerna skötte han mönstergillt. Enligt författaren Erik Gustaf Geijer, var Gustav Vasa Sveriges mäktigaste bergsman och bergsmännens första brukspatron. Han hade kontroll över de enskilda företagarna och bestraffade deras försumlighet. Sala silvergruva blev Gustav Vasas ögonsten. Vid koppar- och silvergruvorna fanns under medelti-

den speciella yrkesarbetare, gruvdrängar. Det var svårt att få arbetskraft till detta riskfyllda och farliga arbete. Åtskilliga lockades genom befrielse från krigstjänst. Folk som dömts för lindrigare brott och ”lösdrivare” åtnjöt amnesti (bergsfrid) om de arbetade vid bergen.

Gustav Vasa inhämtade utländska fackmän

De svenska bergsmännen fick inte fortsätta framställa osmund¹ utan skulle tillverka stångjärn. Alltså den mer förädlade produkten, som hade dubbelt så högt pris på världsmarknaden. Stångjärnstillverkning krävde stora och kostbara anläggningar av masugnar och hammarsmedjor, vilka i sin tur krävde mycket kapital. Under 1500-talet var det endast kungahuset och statsverket som kunde stå för den insatsen. Men, stångjärnstillverkningen behövde ökad kunskap och förmåga att leda de många lönearbetarna som masugnarna och hammarsmedjornas anläggningar behövde. Därför gick Gustav Vasa samma väg som Birger Jarl och inkallade utländska fackmän. Dessa satte han som ledare för kronans hammarsmedjor, stångjärnsbruk och övriga järnbruk.

Valloner och holländare

Gustav Vasas son Karl IX fortsatte med importen av utländskt kunnande och under Gustav II Adolfs tid, 1611–1632, fortsatte nyanläggningar och behovet av utländsk expertis ökade. Nu var skillnaden att skickliga bergsmän och företagare erbjöd Sverige sina tjänster. Det kom holländare och valloner till Sverige. Den tidens invandrare var varken flyktingar eller äventyrare. De kom hit för att rusta upp handel och industri. Calvinisterna kom med de första kapitalstarka företagen till Sverige.

Upplandsbygden blev inte någon bergsmansbygd, eftersom bruken byggdes upp av utländska kapitalister. Det var de förmögna kalvinisterna, som drev företagen och de fanns vid de stora uppländska bruken.

Statliga Bergskollegium

Gustav Vasas försök att få kontroll över alla tillgångar avseende järn och andra

¹Osmundjärn är malm som omvandlats till järn, dock utan att vara smidbart. Under 1600-talet försköts produktionen från osmundjärn till stångjärn, en mer förädlad och mer användbar produkt.

mineraler fullbordades under drottning Kristinas tid genom bildandet av det statliga ämbetsverket Bergskollegium. Därmed fick bergsbruket en fastare organisation. Bergskollegiums kontrollbestämmelser gjorde att bergsmännen hade svårt att hänga med i de skärpta bestämmelserna om kvalitet. Inget företag fick startas utan privilegiebrev av Bergskollegium, vilket utfärdades efter noggrann kontroll av det planerade företaget och dess lokala placering. Gruvarbetet hade blivit svårare när man på 1700-talet började spränga i gruvan för att komma djupare ner i berget. Då krävdes stor kunighet, varför bergsmännen vände sig till Bergskollegium för att få tag på yrkeskunniga gruvarbetare.

Först under 1600-talet blev gruvdriften och järnhanteringen två vitt skilda yrken, såsom det tidigare varit vid silver- och koppargruvorna. Senare började andelar i gruvdriften säljas och hanteras som bolag. Denna förändring drevs på av att gruvdriften ställdes inför ekonomiska och tekniska krav som den gamla organisationsformen inte förmådde möta. Gruvorna blev helt ägda av personer som inte själva arbetade i gruvorna.

Den stora bruksdöden

Malmbrytningen och järnhanteringen var grunden till Sveriges industrialisering

och välfärd. De tekniska landvinningarna fick till följd att driften koncentrerades. Mindre bruk las ned till förmån för större och livskraftigare enheter. Processen brukar benämnas ”den stora bruksdöden” och innebar att antalet hyttor i Sverige minskade från 220 år 1840 till mindre än 160 fyrtio år senare (trots att många nya hyttor anlades under perioden).

För första gången uppstod i Sverige en industriell arbetarklass. Bergsmännen och gruvfolket var skickliga i gruvdrift och smältning vid vanlig smedja. Men de var obekanta med hammarsmede och tillverkning av specialiserade förädlingsprodukter.

Befolkningsökningen gjorde att det fanns gott om arbetskraft. Järnbruken byggdes ut och det byggdes upp samhällen bredvid järnbruken där det förutom bostäder, fanns skolor, affärer och sjukvård. Järnbrukens dåvarande brukspatron styrde verksamheten samt hade inverkan på samhället i stort. Bruksarbetarna blev en samhällsklass, inkluderande smeder, valsare, hyttarbetare, gjutare med flera. ✎

Källor:

Den svenska järnhanteringen genom tiderna av Gunnar Löwegren.

Hugenoternas värld av Fredric Bedoire.

Historiskt sammandrag om svenska bergverkens uppkomst av J.O. Carlberg.

En klassisk gruvbild ur Eric Hammarströms "Märkvärdigheter vid Stora Kopparberget" från 1790.

Det hegelska viruset i USA

Det är en känd sak att Marx och Engels dialektiska materialism grundar sig på Hegels religiösa dialektik, samt att de utvecklade tankarna medan de kritiserade flera av de framträdande unghelianerna. Det är inte lika känt att det hegelska viruset tidigt fann vägen till USA och i sydstaterna blev ett starkt argument för slaveriet, samt också för socialistiska idéer som kombinerades med försvar för just slaveriet.

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831, i år är det 250 år sedan Hegel föddes!) var oerhört populär som föreläsare i filosofi i Berlin under 1820-talet. Efter hans död fortsatte många tänkare under 1830-talet och i de följande årtiondena att bygga vidare på stommen i hans filosofi. Den kan till sin kärnpunkt förklaras som att världshistorien anses vara en återspeglning av Guds pågående samtal med sig själv. Häri kombinerades historicism med kollektivism och subjektivism.

Det första kända skriftliga omnämnandet av Hegels filosofi i USA publicerades i tidningen *Southern Review* i februari 1832 av Jesse Burton Harrison. Han skrev entusiastiskt om "the philosophical mind of Hegel". Harrison hade då just kommit hem från Tyskland och man tror att han hade lyssnat på Hegels föreläsningar i historiefilosofi. Detta blev starten för en utveckling där sydstatsintellektuella sög i sig av filosofiska och historiska teser från den tyska brunnen.¹

Dock: Harrison själv var inte anhängare av slaveriet utan motståndare till det. I Europa träffade han flera kända intel-

lektuella bland andra Goethe (den 25 och den 27 mars 1830) och Schlegel.²

Historierelativismen

Mot slutet av 1830-talet blev flera av sydstaternas intellektuella försvarare av slaveriet allt mer kritiska mot individualismen i Självständighetsförklaringen. De övergick från att försvara slaveriet som ett "nödvändigt ont" till att lovprisa det som ett "positivt gott". Men det var svårt för dem att driva denna argumentationslinje fullt ut eftersom de samtidigt ville respektera den revolutionära frigörelseandan från 1770-talet. De förblev trogna USAs självständighet gentemot England. Så den svåra nöten för dem blev att brottas med de framträdande "sanningarna" i deklARATIONEN. De nekade till att deklARATIONENS "självklara sanningar" verk-

Filip Björner
filip.bjorner@
contra.nu

ligen var sanna, medan abolitionisterna försvarade den absoluta "sanningen" att alla människor föds med samma rättigheter. Abolitionisterna företrädde den linje som Lincoln senare skulle benämna som SjälvständighetsdeklARATIONENS principer om "definitioner och axiom för ett fritt samhälle".

I sydstaterna pressades skribenter, slavägare och politiker att välja mellan slaveriet och SjälvständighetsdeklARATIONEN och de flesta av dem valde slaveriet. De attackerade deklARATIONENS filosofiska nyckelbegrepp – sanningen, naturen och förnuftet, samt kraven på likhet inför lagen, rättigheter, samtycke och omvälvning.

De hittade näring i tysk filosofi, som var centrerad kring historicism. Därför

² <https://www.jstor.org/stable/41154716?seq=1> och https://en.wikipedia.org/wiki/Jesse_Burton_Harrison

attackerade de synsättet att den abstrakta människan har en absolut natur och hävdade istället att historien skapar moraliska sanningar för verkliga människor beroende på samtiden och kulturen. Dessa intellektuella försvarare av slaveriet var de första som i Amerika introducerade historicismen, som framhåller idén att sanningen (och särskilt den moraliska sanningen) är historiskt relativ till den egna kulturella horisonten.

Harpers attacker

Willam Harper (1790–1847) representerade South Carolina i Senaten några månader under 1826. Som författare attackerade han år 1838 SjälvständighetsdeklARATIONENS principer om likhet inför lagen och mänskliga rättigheter. Han anslöt sig till Hegels idé att historien är en utveckling av Guds ande på jorden. Han och hans kollegor försvarade slaveriet genom att hävda att rättigheter är både tidsbundna och platsbundna. De ansåg att rättigheter inte är tidlösa abstraktioner som tillkommer hypotetiska och isolerade individer i naturtillståndet. Harper skrev att rättigheter inte kan härledas

C. Bradley Thompson

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831). Målning av Jacob Schlesinger som finns på Alte Nationalgalleri i Berlin.

från naturen utan enbart från historien, traditioner och från sociala konventioner. Många sydstatstänkare höll med honom om att varje politiskt samhälle har sin egen unika historia och utveckling, vilket innebär att var och ett av dem skulle definiera rättigheter på sitt eget sätt.

Harper attackerade också kapitalismen. Konkurrens och fri arbetskraft i kapitalistiska nationer hade enligt honom den avsedda effekten att minska arbetarnas löner och höja kapitalisternas profit. Så, slaveriet var ett skydd mot kapitalismen. Harper var en av flera sydstatsskribenter som samtidigt försvarade slaveriet och förespråkade en pre-marxistisk socialism.

Bland Harpers efterföljare kan vi omnämna guvernören James Henry Ham-

mond (1807–1864) som attackerade både Självständighetsdeklarationen och filosofen John Locke (1632–1704). Därmed angrep han även den filosofiska roten. Locke var nämligen den mest inflytelserika filosofen för många amerikanska präster som under 1760-talet predikade på ett sätt som förebådade de viktigaste raderna om människans rättigheter som Jefferson sedan formulerade för Självständighetsdeklarationen. Hammond, som var starkt inspirerad av Hegel, ansåg istället att slaveriet är Guds uppenbarade vilja och han hävdade att rättigheter är rena människopåhitt.

Slaveri och socialism

Historikern Bradley Thompson hävdar detta: "En av de mest fascinerande aspek-

terna av sydstatstänkandet innan inbördeskriget – som nästan helt och hållet har negligerats av moderna lärda – var dess omfattning av socialismen, inte bara som kompatibel med plantageslaveriet men som dess fullbordande."¹

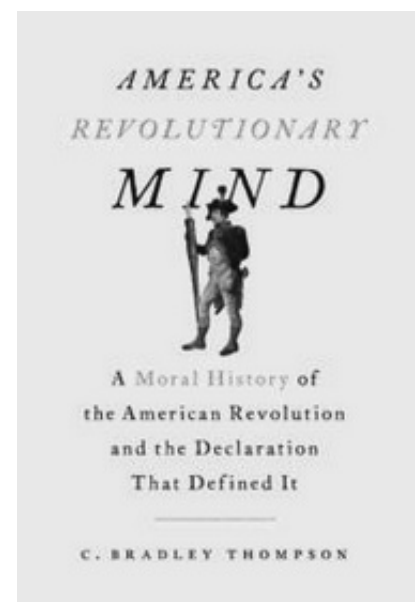
En av dessa socialistiska tänkare var George Fitzhugh (1806-1881). Han fördömde Självständighetsdeklarationens principer. Den var skriven av män vars "hjärnor var kokta och förblindade" av en "falsk filosofi" som kom från Locke.

Fitzhughs tänkande sammanfaller med Blancs princip (som Marx använde sig av): "Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov." Fitzhugh hävdade nämligen att plantageslaveriet håller "all egendom gemensam" och delar "profiten, inte i enlighet med vars och ens input och arbete, men i enlighet med vars och ens behov". Han lovprisade rakt ut plantagesocialismen.

Han hävdade att den typ av fritt samhälle som är inbyggt i deklarationen är ett renodlat misslyckande. Det måste ersättas av inhemskt slaveri som är "den äldsta, den bästa och mest vanliga varianten av socialism." Faktiskt så är "Söderns jordbruk" fortsatte han "det älskade kommunistiska idealet".³

Edmund Ruffin (1794-1865) var en rik plantage- och slavägare i Virginia som 1857 publicerade avhandlingen *The Political Economy of Slavery*. Han skrev att systemet med inhemskt slaveri "fullkomnar det socialistiska idealet" och att

³https://en.wikipedia.org/wiki/George_Fitzhugh

George Fitzhugh
1855. Wikipedia.

“slaveriet, och det enbart, mest komplett realiserar den socialistiska skolan av filantropers drömmar och förhoppningar”.

Hegels ”högre” nivåer

Många slaveripositiva sydstatskribenter anslöt sig till historiefilosofin vari Hegel hävdar att historien nödvändigtvis utvecklar sig mot allt högre nivåer av förnuft, framsteg, frihet och civilisation. Det gjorde de samtidigt som Marx och Engels i Europa började skissa på stadieläran, med de historiematerialistiskt viktiga begreppen basen och överbyggnaden. Det kollektivistiska försvaret för slaveriet var en av alla de faktorer som tillsammans kulminerade i det amerikanska inbördeskriget, som ägde rum från 1861 till 1865.

Mitt under kriget, den 29 mars 1863, höll prästen och teologen James Warley Miles ett föredrag för en avgångsklass i Charleston med titeln Gud i historien.⁴ Han ansåg att man genom att studera konfliktfaserna i mänsklighetens historia

kunde se Guds manifestationer strömma fram i en bestämd framåtskridande plan för civilisationen. Friheten (för vissa) har utvecklats via greker och romare via den tyska kristna världen fram till den högsta uttrycksfasen som fanns i den amerikanska södern strax före inbördeskriget. Denna strömning hade flödat söderut från dess ursprungliga asiatiska hem. Miles ansåg att människan inte skulle studeras som enskilda individer i sig, utan som den organiska kroppen för mänskligheten i historien med bara en enda intelligens tilldelad i olika faser till nationer och individer. Människan kan endast utveckla sina förmågor i den statliga organismen, varav sydstatsslaveriet är dess topp (istället för Hegels preussiska monarki). Miles angrep därför alla huvudprinciperna i Självständighetsförklaringen.

Olika slutstadier

Marx och Engels ansåg inte att den tid de levde och verkade i var den slutgiltiga manifestationen av historien. De ansåg att mänskligheten hade ytterligare två stadier framför sig, dels det kommande

proletariatets diktatur och dels det därpå följande och slutgiltiga kommunistiska samhället. 1900-talets marxister liksom dagens har fortsatt att verka i denna tro. Eftersom det är en apokalyptisk tro där utgången anses vara förutbestämd av produktivkrafternas historiska utveckling, så är marxisterna alltid beredda att begå våldslig aktivism.

Till skillnad från i Marx och Engels historietolkning så ansåg slaveriförespråkarna i USA att systemet i sydstaterna var historiens slutpunkt. De förespråkade därför inte förändringar eller några nyare stadietyper. Istället ville de bevara det bestående perfekta samhällssystemet.

Året innan inbördeskriget, det vill säga 1860, höll Lucius Quintus Cincinnatus Lamar II från Mississippi ett anförande i Representanthuset. Han valde att läsa högt direkt ur Hegels bok *Föreläsningar över historiens filosofi* (som Hegel skrev som en introduktion till sina föreläsningar, och som utgavs postumt 1850). Han ansåg att det verket var ”ett oförgånligt monument av mänsklig genialitet”. Lamar citerade Hegel och argumenterade för att slaveriet av svarta afrikaner var framåtskridande och utgjorde krönet av historien.

USAs intellektuella förfall

Hegels inflytande för försvararen av slaveriet och för de tidiga socialisterna i USAs historia är ett ämnesområde som borde studeras närmare av fler historiker. En som har gjort det är historieforskaren Bradley Thompson. Hans bok från 2019 om Självständighetsdeklarationens tillkomst och betydelse innehåller ett epilogkapitel där detta ämne tas upp.¹

I det kapitlet tar han också upp hur den tyska filosofin har plockats upp av generationer av amerikanska studenter, inklusive tänkare som James, Dewey och andra som har möjliggjort 1900-talets fortskridande egalitarianism. I USA ser vi idag till och med hur socialister kan bli presidentkandidater, och att en socialist faktiskt har blivit vicepresident. Det beror på att den tyska filosofin grundad i Immanuel Kants (1724–1804) subjektivism och altruism och i Hegels statism-etatism i våg efter våg har plöjt igenom universiteten. Där har individualister som bland andra Locke, Montesquieu, Adam Smith, Paine och Jefferson nedgraderats under kollektivisterna som bland andra Kant, Hegel, Nietzsche och Marx. ✍️

⁴<https://docsouth.unc.edu/imls/miles/miles.html>

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Pandemiplankning

I mitten av oktober lanserade Storstockholms Lokaltrafik – SL begreppet ”pandemiplankning” och angav uppskattningen att den dittills hade kostat SL 1 miljard kronor. Det menade SL var fyra gånger mer än ”normalt”. Därför beslöt politikerna i SLs styrelse att intensifiera och utöka biljettkontrollerna från vecka 42. Problemet var dock att på bussarna hade SL inte installerat kortläsare eller validerare vid bakkörrarna där politikerna krävde att passagerarna skulle kliva på. Likväl började kontrollanter ge sig på gamla och svaga människor som ville göra rätt för sig, men som inte hade tekniska möjligheter att få göra det. När kritiken mot detta nådde fram till politikerna från både anställda och kunder så beslöt de sig för att tillåta resenärer att få åka utan biljetter fram till deras änddestinationer. Att det som oftast inte finns möjlighet att

köpa biljetter vid avstigningsplatserna bekymrade inte de verklighetsfrånvända politikerna i SLs styrelse.

(MTRs intranät)

Stökigt – men inga ordningsvakter

Stadsdelsförvaltningen på Kungsholmen i Stockholm vill sätta in (på skattebetalarnas bekostnad) ordningsvakter i det stökiga Hornsbergsområdet. Området är nybyggt och har många bostadsrätter vars ägare är missnöjda med att området blivit ett tillhåll för förtortens stökigaste ungdomar. Områdets T-banestation Stadshagen är den innerstadsstation som ligger närmast Tensta, Rinkeby och Kista på den blå T-banelinjen som i folkmun går under beteckningen Bagdad-banan. För 2018 fanns ordningsvakter, men polisen har avslagit ansökningar för både 2019 och 2020 med att det inte finns tillräckligt många ärenden av det slag som ordningsvakter får ingripa mot i området. Polisen medger dock att det är ett oroligt område där det rör sig många gängkriminella som inte bor i området.

(Mitti)

Pension för årskull 1954

Nu har hela årskull 1954 fyllt 65. Det är

den första årskullen som får sin pension helt efter det nya pensionssystemet. SPF/Seniorerna har räknat fram att den som haft 30.000 i månaden i slutlön och arbetat i 40 år får 20 kronor mer än den som inte jobbat alls.

Garantipensionär

Allmän pension, inkl PPM	8.597
Efter skatt	7.553
Bostadstillägg	6.359
Disponibel inkomst	14.092

30.000 i slutlön

Allmän pension inkl PPM	13.564
Tjänstepension	3.954
Efter skatt	14.112
Disponibel inkomst	14.112

35.000 i slutlön

Allmän pension inkl PPM	15.827
Tjänstepension	4.613
Efter skatt	16.140
Disponibel inkomst	16.140

40.000 i slutlön

Allmän pension inkl PPM	18.090
Tjänstepension	5.272
Efter skatt	18.176
Disponibel inkomst	18.176

Rasism på Sveriges Radio

Etnicitet eller kön kan vara avgörande för vem som blir anställd på Sveriges Radio. Ätminstone enligt VD Cilla Benkö (osäkert om hon är inkoterad för att hon har två utlandsfödda föräldrar eller för att hon är kvinna):

”Vi rekryterar från faktorer, och plockar ut den bästa för jobbet för stunden. Ibland är etnicitet en avgörande faktor, ibland kön, ibland ekonomisk bakgrund, ibland om man kommer från stad eller landsbygd”, säger Cilla Benkö. I praktiken tycks dock den politiska inställningen vara avgörande. Cirka 70 procent av de anställda journalisterna sympatiserar med S, V eller MP (och S är inte största parti). Enligt en undersökning från 2012 är antalet Sverigedemokrater och Kristdemokrater 0.

Att tala begriplig svenska är dock inte alltid ett krav på medarbetarna, även de som talar i radion.

Klanröstning

Rebecca Weidmo Uvell berättar om hur ”klanröstning” satts i system när det gäll-

de en så banal sak som att rösta fram årets matbloggpris. En av deltagarna heter Khadija Muhamud och är från Somalia. Inom den somaliska gruppen i Sverige har det skickats massmejl om att man ska rösta på Khadija, som ett tag ledde på 7 000 röster. Matbloggen nollställde då omröstningen och införde följande regel: "OBS! Både nomineringarna och rösterna måste baseras på bloggen, recepten och drycken, inte på politisk, religiös, etniskt, annan grupp- eller åsiktstillhörighet. Att be om röster i sådana forum som inte har koppling till bloggen, mat, bak eller dryck leder till diskvalificering."

I politiken har somalier på samma sätt kryssat sig in i beslutande församlingar (till och med i Riksdagen), framförallt i Miljöpartiet och Centerpartiet, men även i Socialdemokraterna och Moderaterna.

Branting och Lenin

Lenins betydelse för den ryska revolutionen kan ej överskattas. Han har fullbordat en stor historisk gärning genom sin hänsynslösa kamp för att rensa bort allt det gamla. Lenins stora gärning kommer alltid att kvarstå som en av de mest betydelsefulla i detta upprörda tidevarv, betydelsefull i sin rätlinjighet och sin hänsynslösa kärlek till den sociala revolutionen. *Hjalmar Branting i Folkets Dagblad Politiken den 22 januari 1924, dagen efter Lenins död*

Obrukbart vapen från 1870 – innehavaren dömd för vapenbrott

En man som innehade ett obrukbart vapen från 1870 (som han övertagit efter sina föräldrar) dömdes för vapenbrott. Mannen visste visserligen att vapen tillverkade före 1890 var licensfria, men det finns ett särskilt undantag för den typ av ammunition som vapnet var avsett för. Så fast vapnet var tillverkat 1870 var vapnet enligt tingsfiskalen tillståndspliktigt. Att vapnet var obrukbart och förvarades i vapenskåp och att mannen hade tillstånd för andra vapen spelade ingen roll. Han dömdes till dagsböter

(Dagens Juridik)

Dödligt knark

I Sverige är dödligheten i narkotika högst i Europa. 81 per miljon invånare, nästan fyra gånger så högt som medeltalet i EU. Ändå hävdar svenska politiker att det inte

finns anledning att utreda den svenska narkotikapolitiken. Antalet användare av narkotika är nämligen lågt i förhållande till andra länder. *(Svenska Dagbladet)*

Rättelse i kammarrätten

Vi berättade i förra numret av Contra om en man som betalat in kupongskatt för aktieutdelning, men att Skatteverket istället ville ha inkomstskatt. Efter tretton års processande fick mannen tillbaka kupongskatten som Skatteverket ansåg att han betalat in felaktigt – utan ränta. Däremot krävde Skatteverket ränta på den inkomstskatt som man krävde in istället för kupongskatten. Nu har mannen fått ändring i Kammarrätten som beslutat att han inte behöver betala ränta på mer än den del av inkomstskatten som överstiger den redan erlagda kupongskatten. Visserligen handlar det om två olika skattesystem som inte får kvittas mot varandra. Men Kammarrätten använder sig av en gummiparagraf om synnerliga skäl och befriar därför skattebetalaren från räntan.

(Dagens Juridik)

Bönderna oroliga för äganderätten

Landshypotek Bank, Sveriges största bank för jordbruket, genomför en enkät hos en Lantbrukspanel med drygt 100 större lantbrukare. Den viktigaste frågan i årets panel är oron för äganderätten. Aktivister från Miljöpartiet driver på om att tvinga skogsbrukare att avstå från att avverka där det finns "nyckelbiotoper" – utan ersättning från Skogsstyrelsen/staten, som kan tvinga igenom saken. Samma gäller avverkning av fjällnära skog. Det finns också en rad regleringar som försvårar för lantbrukarna att driva sina gårdar när det gäller djurhållning, utsäde med mera. Fyrtio procent av lantbrukarna i panelen är oroliga för att politikerna inte inser hur viktig äganderätten är för bönderna. "Äganderätten är inte någon högtravande princip. Den är grunden för att kunna driva företag, lantbrukarnas dagliga verksamhet, arbete och liv", säger Per Lindblad, VD för Landshypotek Bank.

Fiaskoartad kemikalieskatt

Genom den så kallade kemikalieskatten blir elektronik och vitvaror dyrare i Sverige än i andra länder. Miljöpartiet (och i andra hand regeringen) försöker inbilla oss att det handlar om en "grön skatt", som ska motverka användningen av hälsovådliga kemikalier. I elektronik och vitvaror

handlar det om flamskyddsmedel, medel som ska motverka att föremålen tar eld. Ämnen som kan vara livsavgörande om olyckan är framme.

Regeringen har försökt utvärdera effekterna av skatten. Och den fungerar inte. "Utvärderingen har inte kunnat fastställa att förekomsten av klor, brom och fosfor i flamskyddsmedel har minskat i människors hemmiljö till följd av skatten". "De kemiska analyserna av varor i utvalda varugrupper visar inte några signifikanta förändringar i förekomsten av kemiska ämnen som skatten syftar till att minska." "Många av de skattskyldiga [vilket mest är importörer] uppger att de inte förändrat sitt beteende vad avser vilka varor som de köper och säljer vidare". "Skatten bedöms inte heller vara kostnadseffektiv då utformningen av skatten inte gör att marginalkostnaden för att nå en viss hälsoeffekt är lika för alla operatörer."

Skatten ger inte heller några pengar att tala om till statskassan (1,8 miljarder kronor enligt 2021 års budget, som redovisar totala inkomster på 2.161 miljarder kronor). Tror någon att regeringen tar till sig av sina egna utvärderingar? Nej, tvärtom, nu ska en motsvarande kemikalieskatt införas för kläder. Den skatten är utformad så att den som kan bevisa att flamskyddsmedel inte förekommer i deras produkter ska få tillbaka 95 procent (men inte hela!) den skatt som erlagts. Förfarandet för detta är dock ytterst komplicerat och resurskrävande. Något för de riktigt stora företagen med riktigt stora resurser.

Filminstitutet sänker svensk film

Svensk filmindustri är på fallrepet. Inte bara på grund av det kinesiska viruset utan också på grund av usla filmer och det redan 2019. Vilka filmer som görs bestäms i stor utsträckning av Svenska filminstitutets finansiering. På Filminstitutet har man statliga order att ta genushänsyn när pengarna fördelas, vilket VD Anna Serner verkställer. Publiken delar inte uppfattningen vilka typ av filmer som är bra och därav följer krisen inom svensk film. *Dagens Nyheter*s filmkritiker Helena Lindblad menar att Filminstitutet blivit ett "enfrågeparti för jämställdhet". Alla är rädda för att inte få något stöd och för att bli kritiserade. Det finns en enorm tystnadskultur i hela filmbranschen.

UTLANDS-NYTT

Religionens betydelse

98 procent av invånarna i Senegal anser religionen var mycket betydelsefull i deras liv. Lägst i Afrika var Botswana med 69 procent. I USA är siffran 57 procent, i Tyskland 25 procent och i Sverige 8 procent.

Rasister!

”Om du tyckt att alla ska bedömas efter samma regler skulle du för 60 år sedan ha kallats radikal, för trettio år sedan liberal och idag för rasist.” *Thomas Sowell*

Österrikare fick inte jodla

En österrikare dömdes för en tid sedan för att han jodlade medan han klippte gräsmattan. Joddlaren fick veta att han kränkte sina muslimska grannar som menade att han drev med böneutropet.

(Kronen-Zeitung, Wien)

Förbjudet att hjälpa

Francis Zaake, kandidat inför parlamentsvalet i Uganda, delade ut matpaket till väljarna i sitt distrikt. Han greps och misshandlades med motiveringen att det bara var regeringen som fick dela ut matpaket!

Katoliker i Kosova

Helgonet moder Teresa var katolik, trots att hon kom från det i huvudsak muslimska Albanien. I det likaledes av albaner bebodda Kosova finns bara 65 000 katoliker (av 2 miljoner invånare). Nu pågår en hel del konverteringar från islam till katolicismen. Men det som till synes kan verka som en konvertering från islam är inte alltid det. Många av de nya katolikerna har en bakgrund som ”kryptokatoliker”. När turkarna styrde området var det många som formellt gick över till islam (det gav lägre skatter och möjligheter till att beträda statliga ämbeten). Men hemma fortsatte de att utöva katolicismen. Det är nu till en del dessa som efter många generationer och hundratals år åter blir öppet bekännande katoliker. Också protestantismen ökar snabbt, särskilt pingstvännerna. Däremot går det

sämre för den ortodoxa kyrkan. Visserligen är flertalet serber ortodoxa, men just därför är marknaden för de ortodoxa närmast obefintlig i de delar av Kosova där det inte bor några serber (större delen av landet).

Biblar förbjudna

I den muslimskt dominerade före detta sovjetrepubliken Turkmenistan har regeringen förbjudit Biblar på turkmeniska. Det går tydligen fortfarande att ha ryska Biblar för rysk-ortodoxa invånare.

(Ljus i Öster)

Blandat i Brasilien

I Brasilien är befolkningen i högsta grad blandad. En del härstammar från den ursprungliga indianbefolkningen, andra från inflyttade européer (mest sydeuropéer), andra från importerade negerslavar från Afrika. Ingen bryr sig särskilt mycket och fyra fem generationer efter de senaste stora invandringsvågorna är det inte så lätt att klara ut vilka förfäder någon har. Och ingen tycker att det spelar någon roll, utom när det blir dags för val och när det gäller antagning till universiteten. För då ska kandidaterna ange vilken ”ras” de tillhör. Preto (svart), pardo (brun, blandad), indigena (indian), amarelo (asiat) eller branco (vit). Det är kandidaten själv som avgör vart han eller hon hör. Och någon särskild konsekvens behövs inte. Mellan valen 2016 och 2020 växlade 36 procent från vit till brun och 30 procent från brun till vit. 22 procent från brun till svart.

En anledning till att det spelar roll vilken kategori man hör till är att Högsta domstolen förklarat att partierna måste fördela gemensamma kampanjpengar i relation till hur stor andel av kandidaterna som tillhör vilken ”ras”. Samma gäller fördelningen av kampanjtid på TV. En del av de som byter ”färg” är ute efter pengar eller TV-tid. Också intagningarna till universiteten kvoteras nu efter ”färg”, men eftersom det även där är personen själv som anger vad som gäller är fusk vanligt. Många ”vita” uppger att de är ”svarta” för att komma in på en mer generös antagningskvot.

Kinesiska fiskebåtar på rövaruppdrag

För en tid sedan avslöjades 200 kinesiska fiskebåtar som fiskade i ecuadoreanska vatten i närheten av Galapagosöarna. Det är långt till Kina och båtarna hade stängt av sina transpondrar (Automatic Identification System, AIS), små sändare som hjälper till att identifiera både båtar och flygplan världen runt. Uppenbart att kineserna väl visste vad de gjorde och att de hade regeringens och Kommunistpartiets stöd för det illegala fisket.

(Newsmax)

Bort med Djingis Khan

Även om Djingis Khan i Europa mest uppfattas som en blodtörstig och hänsynslös erövrare, där Hasse Alfredssons berömda sång Djingis Khan i Lundaspexet med samma namn må vara typisk:

Ja, nu ska vi ut och härja, supa och slåss och svärja,

bränna röda stugor; slå små barn och säga fula ord.

Med blod ska vi stäppen färga; nu änteligen lär jag

kunna dra nån riktig nytta av min Hermodskurs i mord

Men i Mongoliet betraktas han som en stor hjälte, inte minst för att han erövrade Kina. Något som dagens kineser inte gillar och framförallt inte Kinas president Xi Jinping. På några månader har 14 minnestavlor över Djingis Khan försvunnit i Mongoliet, till och med på Djingis Khan-torget i staden Hulun Buir. På andra ställen i Mongoliet har texter om Djingis försvunnit och ersatts av texter om Han-kineser. Utrensningen av Djingis når även Frankrike. Historiska museet i staden Nantes planerade en utställning om Djingis Khan och det Mongoliska imperiet. En del föremål skulle lånas in från Kina. Plötsligt nåddes fransmännen av beskedet från Kina att det inte blev några lån om inte de tre orden Djingis, Mongoliet och Imperium försvann. Något som fransmännen naturligtvis inte kunde acceptera. Nu blir det ingen utställning alls.

Islamistiska mord i Mozambique

I det huvudsakligen kristna (80 procent) Mozambique härjar den Islamiska

Staten (IS) fortfarande. I november avrättades 50 personer på en fotbollsplan i norra delen av landet. Kropparna styckades efter halshuggning. Samtidigt kidnappades kvinnor och barn och fördes bort. (The Sun, London)

600 IS-anhängare i Grekland

Ungefär 600 IS-anhängare har smuglat in sig i Grekland tillsammans med riktiga flyktingar. De söker asyl inom EU och utgör ett uppenbart hot mot europeisk säkerhet. Också på Cypern finns det flera dussin terrorister från IS.

(Greek City Times)

Borgmästaren skyllde illdåd av islamister på "högerextrema"

I staden Greifswald (en gång huvudort i Svenska Pommern) genomfördes ett flertal angrepp på syrier i början av november. Borgmästaren Stefan Fassbinder, som representerar De Gröna, skyllde snabbt på "högerextremister", men Polisen slog fast att det handlade om en egyptisk invandrare, som anhölls. (Bild-Zeitung)

Sten från förra seklets början "rasistisk" – ska flyttas

Universitet ska flytta 70 ton tung mörk sten för att den betecknats som "niggerhead" i en tidningsartikel 1925. Wisconsin State Journal berättar att The University of Wisconsin i Madison beslutat att flytta på en 70 ton tung sten som har en min-

nestavla efter en gammal geologiprofessor, Thomas Crowder Chamberlin, som en gång var rektor vid universitet. Det tycks inte vara någon som har något emot den gamle rektorn, men stenen omtalades som "the niggerhead" i en lokaltidningsartikel från 1925. "Niggerhead" var då på 1920-talet en vardaglig beteckning på en stor svart sten. Idag finns det åtminstone en student som sett stenen som "rasistisk". Nuvarande rektorn Nalah McWhorter har förklarat att "stenen är en symbol för de orättvisor som färgade studenter utsatts för på universitet", som huvudsakligen har vita studenter. McWhorter passade på att ge en känga till Wisconsin State Journal för att man i klartext angett vad saken handlade om. Lokaltidningen från 1925 är veterligen den enda som beskrivit stenen som "the niggerhead". Stenen kallas idag "The Chamberlin Rock".

Censur på internet över hela världen

En grupp vid University of Michigan har använt sig av programmet Censored Planet, ett program som lanserades 2018 och som automatiskt följer upp censur på internet.

Programmet hittar fall över hela världen av censur som pekar på ökade problem, även i den del av världen som brukar kallas för "den fria världen".

Censuren har ökat i 103 av de länder som granskats, och det inkluderar län-

der som USA, Norge, Japan, Italien, Indien, Israel och Polen. Länder som alla brukar räknas till de fria länderna i enligt organisationen Freedom House. Det handlar ofta om att internet blockeras och att innehållet filtreras.

Inget land är fritt från ingrepp säger Ram Sundara Raman som är doktorand i datavetenskap vid University of Michigan. "Idag inför många länder lagar som tvingar distributörerna på internet att ingripa och blockera vissa uppgifter. Arkitekturen för mer censur finns på plats i stort sett i hela världen.

I Norge blockeras enligt lag en del spel- och pornografi-sajter. Men ingreppen sprider sig enligt Censored Planet till andra områden och påverkar sidor som handlar om mänskliga rättigheter, eller dejting-sidor som match.com.

Under G20-mötet i Japan 2019 blockerades en del nyhetsidor. I samband med bombattentaten på Sri Lanka sommaren 2019 skedde också en rad blockeringar.

(Michigan News)

Första klimatflyktingarna

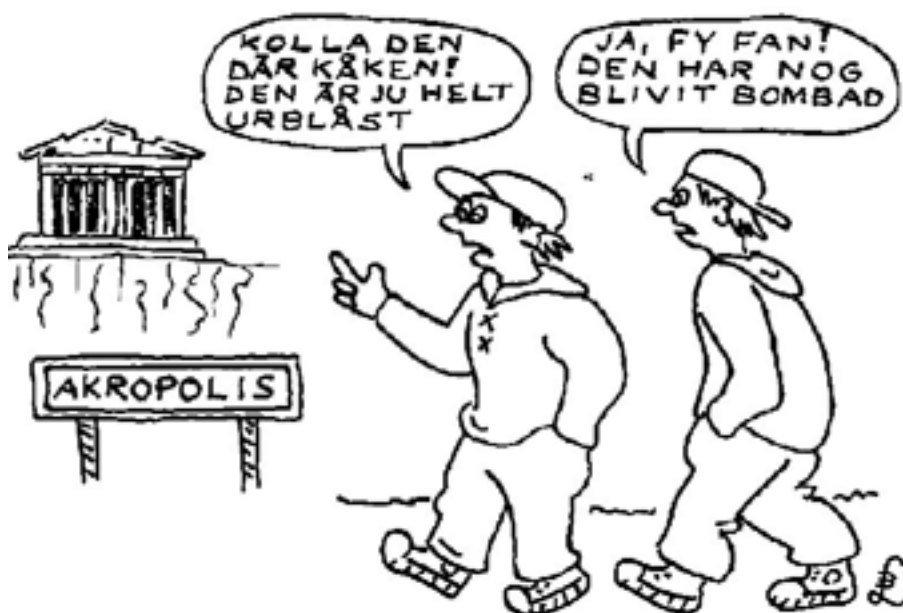
I årtal har vi fått höra att Europa kommer att översköljas av "klimatflyktingar". De första klimatflyktingarna har nu dykt upp. De flyr från vindkraftverk i nederländska Piershill. Hittills har sex familjer flytt, till Goeree-Overflakkee. Aan de Wiel säger att livet är mycket lugnare nu och Ine van den Dool berättar att hon kunnat sluta med nervmedicin efter flytten.

(ClimateChangeDispatch)

Kina storsatsar på kolkraft

Kina bygger för närvarande 121 nya kolkraftverk. Resten av världen skär ned på kolkraften. De 121 nya kolkraftverken motsvarar hela EUs samlade kraftproduktion. Men det är alltså vad kineserna bygger nytt. De nya kolkraftverken ska ha en effekt på 148 GW. Under 2019 minskade övriga världens effekt av kolkraft med 2,8 GW. Att ytterst blygsamma krav ställs på Kina, men desto större på resten av världen, är ett av de viktigaste skälen till att USA sagt upp anslutningen till Parisavtalet. Något som Joe Biden planerar att ändra när han blir president.

(Nettavisen.no)

Förslaget att avskaffa undervisningen om antiken i den svenska skolan

Så arbetar Contra med språket

I förra numret av Contra hade vi en artikel om de ”nya konstiga orden”. Ibland – men sällan – kommer de till användning i Contra. Vi vill att läsarna ska förstå vad som skrivs här och därför ransonerar vi med de konstiga orden.

Vi vinnlägger oss däremot om att hantera orden på ett sätt som gör att de inte ska störa *Contra*-läsaren. Här några exempel på hur vi skriver och varför.

Bibeln. När *Contra* citerar Bibeln använder vi Folkbibelns reviderade version från 2015. Det finns en hel del invändningar att göra mot den officiella översättningen i Bibel2000. Dessa har vi utvecklat i *Contra* nummer 2 2000¹. Det känns också som om 1917 års översättning (Gustav Vs Bibel) är lite ålderdomlig till språkbruket. Det har ju till exempel blivit så att 1917 års version av Fader vår används alltmer sällan i våra kyrkor, trots att alla som konfirmerats före år 2000 kan den versionen utantill och känner sig inte helt bekant med den nya versionen Vår Fader. Det har gått mer än 100 år sedan 1917 års översättning gjordes. En av våra återkommande skribenter, Tommy Hansson, kräver dock att hans Bibel-citat ska vara av 1917 års version. Vilket han får ha, men i övrigt använder vi oss alltså av 2015 års version av Folkbibeln.

Ciudad de México. Det är svårt att förstå varför den mexikanska huvudstaden i Sverige brukar skrivas på engelska (Mexico City). Så sker dock inte i *Contra*.

Kinesiska viruset. Det förefaller vara brukligt att kalla det kinesiska viruset Covid19. Varför? För att kineserna utövade påtryckningar om att viruset inte skulle kallas det kinesiska viruset. Det hör inte till *Contras* föreställningsvärld att dansa efter det kinesiska kommunistpartiets pipa. När pandemin i form av ”spanska sjukan” drabbade världen 1918 fick det snabbt beteckningen ”spanska sjukan”. Inte för att det hade nämnvärt med Spanien att göra. Det första kända fallet dök upp i USA och det spreds sedan med amerikanska soldater som skep-

¹<https://www.contra.nu/data/tidningen/Contra002.pdf>

pades till Europa för att delta i Första världskriget. Det blev dock särskilt uppmärksammat i Spanien, som inte deltog i Första världskriget. Pandemin var i och för sig svårare i andra delar av Europa, men där drunknade problemen i jämförelse med vad som hände i kriget. När sjukdomen kom till Sverige var beteckningen ”spanska sjukan” redan etablerad. Det har senare varit vanligt att uppkalla virus efter det geografiska ursprunget, till exempel Asiaten 1957 och Hongkong 1968. (Hongkong-influensan uppstod också i Kina, men spreds därifrån till Hongkong.) I ett par fall har djurvårdar som spridit viruset till människan uppmärksammat. Svininfluensan 2009 och Fågelinfluensan 2014 (liknande influensa hade dykt upp vid flera tillfällen tidigare). Annars har det varit brukligt att använda beteckningar som belyser sjukdomens karaktär, till exempel SARS 2009. SARS (svår akut respiratorisk sjukdom)

cg.holm
@contra.nu

tillhör för övrigt den familj av virus som betecknas coronavirus, med namnet efter att en från mikroskop uppförstorad bild påminner om en kungakrona (corona på spanska). Eftersom det redan finns flera coronavirus, flertalet ganska oförargliga för människan, har WHO gjort en knut på sig själv genom att lägga till 19 på slutet för att belysa att det dök upp för första gången 2019. (Covid19=corona virus disease 2019). *Contra* anser det betydligt rakare och enklare att kalla viruset för det kinesiska viruset. Alla förstår genast vad som avses. Ibland förekommer beteckningen Wuhan-virus i media, också det är klart och enkelt, men *Contra* har valt att kalla viruset för det kinesiska viruset.

Kossova. *Contra* skriver alltså inte Kossovo, som är en svensk transkribering av det serbiska namnet på området. Kossova är däremot vad det heter på albanska, som är det språk som majoriteten i Kossova talar.

Alexander Lukasjenka är belarus och hans efternamn slutar följdriktigt på ”a”.

På ryska slutar efternamn av denna typ oftast på o, vilket är förklaringen till att många svenska medier använder sig av den ryska namnformen (dock transkriberad till latinska bokstäver) Lukasjenko.

Montréal. Den kanadensiska storstaden har en franskspråkig majoritet och alltså skriver vi ut namnet med akut accent över e:t. Av någon för oss okänd anledning används vanligen både engelsk stavning och engelskt uttal i Sverige. På franska blir uttalet mån-re-all till skillnad från engelska mån-tre-ål.

Nationalsocialister. Socialister försöker ofta dölja den vedervärdiga nationalsocialistiska ideologin genom att ge den ett namn som opererar bort den socialistiska bakgrunden till ordet. I *Contra* kan ordet ”nazism” förekomma i direktcitat, men när det handlar om en *Contra*-text används den korrekta beteckningen nationalsocialism.

Tjernobyli. Uppgifterna om kärnkraftsolyckan i Tjernobyli kom först från mätutrustning på kärnkraftverket i Forsmark i Uppland. Den förhöjda strålningen upplevdes som märklig eftersom reaktorerna i Forsmark gick helt problemfritt och det var lägre strålning i reaktorbyggnaderna än utanför. Snart kom man på att det inträffat en kärnkraftsolycka i ukrainska Tjernobyli, men eftersom nyheterna i det gamla Sovjetunionen var centraliserade gick allt som kom ut från Sovjetunionen via Ryssland och Moskva. Och på ryska heter orten Tjernobyli, som alltsedan dess varit dominerande stavning i Sverige. Men inte i *Contra*.

Utländska städer med svenska namn. Det finns en del städer i utlandet som av tradition har svenska namn. Inte minst gäller det naturligtvis städer i Finland. Vad gäller de finländska städerna kommer de finska namnen ibland i bruk i Sverige, oftast sedan skribenten läst någon engelskspråkig text där den finska versionen av stadsnamnet förekommer och skribenten är för lat att ta reda på det korrekta namnet. Ibland kan det vara svårt att få fram de svenska namnen, men det finns ju svenska namn på både stadsdelar och gator i Finland. *Hufvudstadsbladet* i Helsingfors brukar vinnlägga sig om att använda korrekta svenska namn, och samma gör vi i *Contra*.

Är vår civilisation och vårt land dömt till undergång?

Frågan om imperiers utveckling och fall har länge analyserats. Generalen Glubb Pascha indelade deras livscykel i sju faser, där de tre sista är: 5. Intellectets, 6. Dekadensens, samt 7. Nedgångens/Kollapsens tidsåldrar¹. Som nedan kommenteras behöver dock livscyklar för militära imperier inte nödvändigtvis vara relevanta för dagens västerländska demokratier, även om överensstämmelser finns. Faserna 5 och 6 hos Glubb Pascha visar exempelvis många helt uppenbara likheter med dagens situation i Sverige.

Beträffande vanliga länders (och civilisationers) utveckling finns en del analyser, där bland andra D. Greenfields är av intresse. Han ser övergripande civilisationer passera tre utvecklingsfaser: den barbariska, den kraftfulla samt den idag härskande i Västerlandet: dekadensens tidsålder.² Denna utmärks av ett samhälle insnärjt i lagar och regleringar med allmänt svag kreativitet (förutom teknologi). Vänstern förväxlar ofta kreativitet med kritik och tolkningar, vilket man ju intensivt ägnar sig åt, och imitation är vanlig (till exempel konst). Genom att rensa ut numera socialt oacceptabla inslag anser man sig på olika områden skapa ”nytt” av gamla prestationer.

Tidigare samhällen kritiserades, kanske föraktas, men själva undviker man ärlig och öppen debatt och vägrar ofta att se och hantera företeelser objektivt. I den offentliga diskussionen inklusive media har politisk korrekthet införts, det vill säga censur och att allt politiseras. Iden-

titetspolitik är numera ofta drivande, och alla påstådda missförhållanden omtalas med högsta volym och upprördhet för att snart glömmas bort, när nästa kris(område) proklamerar. Moral i äldre mening existerar inte, bara intressen och ställningstaganden. Allt är politik, styrd av elitgrupper, vilket förvanskar mycket information och fortlöpande producerar rädsla i samhället i den cybervärld, där alltför många lever. Någon gemensam vision finns inte i samhället, och framtidstron är låg. Graden av lögnaktighet och ovilja att se verkligheten är mycket

dan.ahlmark
@contra.nu

hög i det offentliga samtalet. Inga definitiva sanningar anses finnas. Relativismen härskar, medan objektivitet saknas liksom långsiktigt tänkande.

Ljugande, brister i personligt beteende inklusive arbetsdisciplinen och låg ansvarskänsla för det egna livet breder ut sig. Barnafödandet är lågt, höggradig sexuell frihet råder, och passiv underhållning har blivit ett centralt värde. Dekadenta människor förväntar sig belöningar utan att prestera något särskilt eller vara beredda att ta risker. Man söker nå lycka genom ett självmedvetet trix och olika tekniker, men misslyckas vanligen. Man säger sig ha rätt att vara lycklig men beaktar inte lyckans villkor utan skyller på samhället, som ska ta hand om nästan allt.

En sådan syn på Västerlandet leder till slutsatsen, att vi befinner oss på ett sluttande plan, i en samhällelig slutfas, där vi blivit alltför välmående och mentalt svaga och numera saknar kraft att lösa våra viktiga samhällsproblem. Andra mer

livskraftiga och energiska nationer och invandrare tar över. Mycket pessimism vädras, när vår situation och den pågående nedgången samt den kommande katastrofen beskrivs.

Men läget idag beror inte på någon lagbundenhet, utan på en rad felaktiga val vi gjort under de senaste 150 åren. Tidigare samhällen var genomgående mera auktoritära, och kollektivismen var ofta stark. Nu är världen annorlunda med demokratier, där individens rättigheter formellt är mycket större. Imperier finns inte längre i väst. USA kallas ibland av vänstern för ett imperium, trots att så inte är fallet. Misstag har begåtts historiskt, men det man utrikespolitiskt främst under det senaste trekvarts seklet ägnat jättelika resurser och ansträngningar åt är att skydda mindre självständiga nationer från yttre hot. Så tidigare slutsatser baserade på livscykelmodeller för imperier gäller nu inte alls i Väst.

Om andra modeller för demokratier (med delvis liknande slutsatser) ska gälla, beror det på våra val. Väljarna har idag makten att bryta den utvecklingscykel, som historien och den felaktiga samhällsmodell – dagens StatsVälfärdsStat (SVS) – lett in oss i. Det överlägsna alternativet – Den Civila Välfärdsstaten (CVS) – baseras på principer, i första hand gällande individens rättigheter, som fick ett uttryck i den amerikanska självständighetsförklaringen och sedan präglade huvuddelen av den amerikanska författningen.³ De gäller stor frihet för individen, och om man exempelvis granskar alla framgångsrika nationella förbättringsprocesser i världen sedan slutet på nittonhundratalet, bygger dessa vanligen just på ökad personlig frihet.

De nya idéerna uttryckta och genomförda i USA var revolutionära och ledde till att USA blev världens ledande nation,

³Ahlmark, Dan (2017), Vakna upp! Dags att dö! Libertarianism och den civila välfärdsstaten, Stockholm.

¹<http://people.uncw.edu/kozloffim/glubb.pdf>

²<http://www.danielgreenfield.org/2015/08/a-tour-of-our-decadent-civilization.html>

men eftersom de snart utmanades av dåtidens starka kollektivistiska idéer kom de att i mycket lida nederlag internationellt under två sekel. På nittonhundratalet inträffade det groteska misstaget – Första världskriget – som sedan hade konsekvenser i form av stora framgångar för kommunismen och fascismen/nazismen. Dessa orsakade en rad negativa följder, som kom att forma en väsentlig del av Europas historia under seklet.

Följderna av Andra världskriget och kommunismens då kraftigt ökade prestige bidrog till, att västdemokratierna bevarade samhällen med kollektivistiska drag. Men viktigare var, att den demokratiska socialismen med sina marxistiskt grundade idéer fått ett mycket stort genomslag i Europas länder, trots att idéerna är helt felaktiga. Men de stöttades av stora partier och anslöt sig till den kollektivism som traditionellt präglade Europas länder, och därför sågs de som naturliga av alltför många människor. Idéerna om individens rättigheter och krav på frihet var svaga i Europa.

Men på 1950- och 60-talen skedde – först i USA – en inledningsvis kulturell process, som sedan utmynnade i libertarianska politiska organisationer, som i moderna program konsekvent hävdade de individuella rättigheter som individen ska ha. I detta ligger också den kraft som nu kan häva den paralysering som idag förlamar de europeiska staterna. Låt oss därför bara avseende några områden fundera över effekten av statsvälfärdsstaten (SVS) beträffande människors beteende. Redan tidigt i livet medför exempelvis dagens skola att den unga individen på grund av skolpolitikernas felaktiga socialistiska teorier blir (a) van att arbeta och anstränga sig mycket mindre än hon kan, och (b) lär sig mycket mindre än hon bör. Det är en oerhört skadlig och långsiktigt destruktiv invänjning av låga krav och medelmåttighet, som på grund av vanans makt har livslånga konsekvenser. Bara det bör leda till att skolan kraftigt omformas. Det finns inga som helst skäl varför min generation (jag tog studenten 1962) ska vara den bäst utbildade någonsin i Sverige.

En annan aspekt av statsvälfärdsstaten: existensen av den dagliga, ständiga och allomfattande massindoktrineringen av

Glubb Pascha, brittisk officer som hade synpunkter på imperiers utveckling och fall. Foto Willem van de Poll/Wikipedia.

svenska medborgare.⁴ Detta intrummande genom alla samhällets kanaler av socialistiska värderingar och angrepp på individualistiska och andra frihetliga sådana, som pågått sedan början på 50-talet, var och är en skam för Sverige. Införandet av politisk korrekthet gör nu läget värre. Människor lär sig att de inte får tala fritt och uttrycka sina verkliga åsikter. Och den breda indoktrineringen formar en del av deras tänkande och minskar de bidrag till samhället de som fria individer kunnat ge. Människornas ambitioner, fria idéer och beteende förändras ju på grund av något de har svårt att värja sig mot. Man gör individer mycket mindre, bara för att det passar många partier. Denna påverkan är djupt skamlig och samhällsligt destruktiv.

Indoktrineringen i socialism angriper människans ansvar att skapa sina egna värderingar och åsikter på basis av objektiva fakta – och därmed skapa sin egen själ. Det kan också påverka det, som gör en individ till en god människa.⁵ Massindoktrineringen är dessutom ett brott mot

⁴<https://www.contra.nu/contra-articles/massindoktrineringen-i-sverige/>

⁵<https://nyadagbladet.se/kronikor/vilken-godhet-ar-viktigast/>

principerna för ett fritt samhälle. En röstmajoritet i val i en demokrati ger regeringar ingen som helst rätt att avsiktligt indoktrinera människor.

Det finns inga skäl alls att tro, att socialdemokratiens ekonomiska politik historiskt har varit bättre för Sverige än en borgerlig. Istället är det motsatta högst troligt.⁶ Låt oss bara tänka på konsekvenserna av socialdemokratiens angrepp på företagares och entreprenörers handlande. Offentligt ägande och onödiga regleringar har hindrat tillväxten i många branscher och allmänt hindrat mängder av privata initiativ; höga skatter har minskat företagens sparande och resurser för tillväxt; angreppen på ”kapitalisterna” minskade deras arbetslust och – mycket allvarligt – människors vilja att bli företagare. När en stor del av folket fostrades till att misstro och att ogilla företagare, som ju skapar den riktiga tillväxten i ett land, har det nämnvärda skadliga effekter. Andra europeiska länders tillväxt och sociala system under borgerliga regeringar visar att tron på den svenska socialdemokratiens särskilda skicklighet är en myt. Det var helt andra faktorer som drev fram Sveriges ekonomiska framgångar till nedgången på 1970-talet.

Ett nytt synsätt krävs idag för att rädda Sverige från den nuvarande utvecklingen mot allt allvarligare kriser. Det finns en historiskt beprövad frihetlig ideologi – libertarianism – med komponenter, som prövats erfarenhetsmässigt. De principerna skapar den Civila ValfärdsStaten (CVS), vilken bygger på en konsekvent genomförd individualism, som ständigt och varaktigt vitaliserar och förnygrar samhället och räddar det från stagnation och kollektivismens döda hand.

Dan Ahlmark är ekon lic och jur kand. Efter arbete i industrin och konsultföretag i Sverige och utlandet samt forskning vid EFI/HHS startade han ett konsultföretag 1980 med inriktning på affärsutveckling och konkurrensstrategi. Han gav 2017 ut boken *Vakna upp! Dags att dö! Libertarianism och den Civila ValfärdsStaten*.

⁶<https://www.contra.nu/contra-articles/viktiga-krafter-bakom-sveriges-utveckling/>

Draken – en spjutspets under det Kalla kriget

Sverige hade under det Kalla kriget ett av världens största flygvapen. Bara stormakterna satsade mer på flyget. Saab 35 Draken kom att bli en ikon för det svenska Flygvapnet och även för den militära beredskapen i Sverige i stort. Planets utformning med långdragna delta-vingar gjorde det lätt att känna igen.

Det svenska Flygvapnet – tidigare Kungliga Flygvapnet – utgör i skrivande stund endast en skugga av sitt forna jag och omfattar tre flygflottiljer samt Försvarets Materielverk (FMV) beställt flygplan, icke minst stridsflygplan, hos Saab. Det senaste i raden är JAS 39 Gripen.¹

Det militära flyget började organiseras inom armén redan under 1910-talet – 1912 skedde den första militära flygningen i Stockholm. 1913 flyttades verksamheten till Malmens flygfält utanför Linköping. Först användes spaningsflygplan, sedan även bomb- och jaktflygplan. 1926 blev Flygvapnet en självständig gren inom den svenska krigsmakten. Åren 1926–36 kom dock att präglas av brist på en tydlig strategi och flera allvarliga olyckor inträffade.

Fjärde största flygvapnet

Flygvapnet importerade plan från länder som Storbritannien, USA, Tyskland och Italien. Med storsatsningen på det svenska flygvapnet 1936–45 följde utvecklingen av en svensk flygindustri med påföljd att Saab – Svenska Aeroplan Aktie Bolaget – grundades 1937. Det första genuint svenska flygplanet blev Saab 17. 16 flottiljer anlades. 1945 förfogade det svenska Flygvapnet över 600 plan.

Efter det Andra världskrigets slut skedde en stark expansion av Sveriges flygvapen under dess chefer Bengt Nordenskiöld (1942–54), Axel Ljungdahl

(1954–60) och blivande överbefälhavaren Torsten Rapp (1960–61). Stridsflygplan av typ Tunnan, Lansen, Draken och Viggen blev ikoniska för inte bara Flygvapnet utan för Sveriges försvarsförmåga i stort.²

Sverige ansågs under 1950-talet ha världens i storleksordningen fjärde största flygvapen – bara stormakterna var värre. Vi kunde då räkna omkring 1000 flygplan av olika typer vilka fördelades på 50 flygdivisioner.

Från början av 1970-talet inträdde under Olof Palmes socialdemokratiska regering en reducering av den svenska försvarsmakten inklusive Flygvapnet.

tommy.hansson
@contra.nu

Med upplösningen av Sovjetunionen och Kalla krigets slut i början av 1990-talet följde en mycket omfattande nedmontering av Sveriges försvarsförmåga – den eviga freden ansågs av talrika naiva bedömare ha etablerats. Så blev det som alla vet inte. Med Vladimir Putins tillträde som Rysslands president 2000 följde ett nytt, ännu pågående, kallt krig under vilket Ryssland flyttat fram sina positioner och inte tvekat att ingripa militärt i länder som Georgien och Ukraina.³

Bengt Olow första testpiloten

Mikael Forslund redogör i sin bok *SAAB 35 Draken. Sveriges spjutspets under kalla kriget* (Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks Förlag 2020, 219 sidor) på följande sätt för bakgrunden till Drakens tillkomst (sidan 7):

”Saab 35 Draken började projekteras i slutet av 1940-talet för att det svenska flygvapnet skulle kunna möta tunga fiendebombflygplan som förväntades komma

från öster på över 10 000 meters höjd. Runt 1950 var den flygtekniska utvecklingen mycket snabb och SAAB var en del av detta. Den klassiska dogfighten, flygplan mot flygplan, ansågs inte längre ha så stor betydelse. Viktigare var bombflygplansbekämpning. Troligtvis skulle bombflygplanen flyga i överljuds fart, vilket krävde ännu snabbare jaktflygplan. Mach 2 (dubbla ljudhastigheten) var målet. Som jaktvapen räknade man med atomatkanoner, raketer och robotar.”

Draken utrustades med dubbla delta-vingar med påföljd att dess utseende kunde anses påminna om en flygdrake, alltså inte det eldsprutande monster om vilket vi läser i sagorna. Det nya planet skulle ersätta J 29 Tunnan (”Flygande Tunnan”), J 32 Lansen samt J 34 Hawker Hunter (ett brittiskt plan). Draken blev det första riktiga överljudsplanet att användas i Västeuropa och var i militärt bruk i 46 år i fyra länder – Sverige, Danmark, Finland och Österrike. Maximal flyghöjd 19 995 meter och maxhastighet 2 124 km/h.

Chef för Draken-projektet blev civilingenjör Erik Bratt (1916–2010) som var verksam vid Saab och även reservflygförare i Flygvapnet. Draken betraktades som ”hans plan”. Bratt förblev aktiv pilot även efter sin pensionering 1981.⁴

Den första Draken-prototypen 35-1 (röd U) flögs av testpiloten Bengt Olow (1918–68) den 25 oktober 1955 från Saabs flygfält i Linköping. Denne hade varit den första svenska flygförare att spränga ljudvallen, vilket skedde med ett Lansplan 1953. De första leveranserna av J 35 Draken skedde 1959. Planet hade en motor av typen Rolls-Royce Avon 200, i Sverige benämnd RM 6B. Olow var även en mycket skicklig segelflygare med flera rekordnoteringar på meritlistan.

Besök i Sovjetunionen

Draken blev som nämnts en ikon för svenskt flygvapen och svenskt försvar under Kalla kriget. Det innebar kontakter med såväl väst som öst. I mars 1972 landade tio svenska flygförare på en flygbas i Sovjetunionen utanför Moskva. Det var ett svar på ett vänskapsbesök som det

¹https://sv.wikipedia.org/wiki/Svenska_flygvapnet

²https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_F%C3%B6rsvarets_materielverk

³<https://tommyhansson.wordpress.com/2013/09/25/det-nya-kalla-kriget/>

⁴https://sv.wikipedia.org/wiki/Erik_Bratt

Bengt Olow, provflygaren som var först med att flyga många av de svenska flygplanen, Tunnan, Lansen och Draken.

sovjetiska flygvapnet hade gjort på flygflottiljen F 16 i Uppsala 1967. Mikael Forslund skriver i sin bok om besöket i en längre bildtext på sidan 25:

”Att få tag på flygkartor över sovjetiskt territorium var dock inte helt enkelt. I en dokumentär om Draken berättar Sven-Olof Olson, då flottiljchef på F 16 Uppsala: ”De var väldigt hemlighetsfulla med kartor, så vi fick inga flygkartor trots att vi var inbjudna. Så vi fick fråga Nato om vi fick kartor och det fick vi, så vi flög på Natos kartor till Sovjetunionen 1972.” Under besöket kom de svenska flygförarna att genomföra en flyguppvisning. Flygföraren Göran ’Boris’ Bjuremalm minns:

”Det var disigt, molnbasen 1500–1600 meter och vi flög uppvisningen. Var uppe i molnen och vände, tog ut allt. Det fungerade som vanligt. Den sovjetiska gruppen var ganska menlös. De manövrar de gjorde blev beordrade av någon general från marken vilket inte klaffade så bra. På avslutningen satt en massa generaler intill banan på lite högre bänkar och sedan omkring 5000 åskådare. Vi avslutade med en så kallad split och jag siktade lågt på de under och innan vi kommit fram hade alla generaler slängt sig platt på marken.”

Så kunde det gå till i umgänget mellan inte över hövan respektfulla svenska och sovjetiska militärer mitt under det Kalla kriget...

Haverier och superstall

Utvecklandet av Draken-planet krävde sina offer i människoliv och materiella skador. Under totalt 766 720 flygtimmar i Sverige inträffade 119 haverier. Det innebär 15,5 haverier per 100 000 flygtimmar. Sammantaget drabbades Saab 35 av 136 totalhaverier i svensk tjänst.

”Bland de första problemen med Saab 35, som ledde till totalhaverier”, skriver Mikael Forslund (sidan 112), ”var rodermomentbegränsningar. Orsaken var en kombination av vingkonfigurationen, styrsystemets konstruktion och hög fart. Avgörande för hur flygföraren kunde klara sig ur en svår situation var Mach-tal och aktuell flyghöjd. En utökad utbildning i förening med modifieringar på flygplanet med bland annat införande av annan styrautomat och ett bättre anpassat räddningssystem reducerade totalhaverierna och antal omkomna flygförare till följd av rodermomentbegränsningar.”

En annan haveriorsak när det gäller Saab 35-planet var något som kallades superstall. Fenomenet yttrade sig i att nosen penklade upp och ned på ett okontrollerat sätt. Det första fallet av superstall inträffade i mars 1960 och det första med dödlig utgång den 7 juni samma år. Majoren Stig Haag hamnade vid halvrollsövning i ett okontrollerat flygläge över Stjärntorp i Östergötland. Haag lyckades inte häva tillståndet och utskjutningen misslyckades då huvan aldrig fälldes upp. Det

konstaterades vid haveriutredningen att den omkomne piloten drabbats av superstall.⁵

1961–63 genomfördes en mängd försök med provplan och efter hand alla Draken-versioner med olika lastalternativ. Det kunde inte hindra att under perioden 1960–74 förekom 20 totalhaverier omfattande nio omkomna och 11 räddade piloter. Rena flygförarfel kunde också vara en bidragande orsak till totalhaverier genom till exempel kollisioner med marken eller mellan flygplan. Kommer därtill rena materialfel.

38 års tjänstgöring i Sverige

Det gjordes ett flertal försök att sälja Draken 35 till andra länder: Västtyskland, Australien, Norge, Danmark, Finland, Schweiz (1958), Österrike (1967), Belgien (1967), Argentina (1968), Chile (1971), Venezuela (1971), Tunisien (1976) och Singapore (1978). Inga kontrakt skrevs dock med merparten av dessa länder.

Slutligen kom emellertid Saab 35 Draken att exporteras till Danmark (nyttillverkade plus begagnade för reservdelar), Finland (nya, begagnade samt begagnade för reservdelar), Österrike (ombyggda begagnade och begagnade för reservdelar) och USA (begagnade, till en del från Danmark). Omkring 50 Draken-plan i olika versioner återfinns i dag på muséer i Sverige och några andra länder. Tre Saab 35 Draken flyger fortfarande – två i Sverige och en i USA.

Swedish Air Force Historic Flight (SwAFHF) på F 7 i Sätanäs flyger med Sk 35C (35810, F 16-810) och J 35J (3556, F 10-56) som är den sista J 35F2 som ombyggdes till J 35J.

I USA, där Draken inte använts militärt, ser man alltså J 35D (3535) i luften ibland. Det är sedan 2019 Dragon Aviation Inc i Wilmington Delaware som äger planet.

Det var den 8 december 1998 som Draken togs ur aktiv tjänst efter 38 års tjänstgöring inom Flygvapnet i Sverige. Planet är därmed en väsentlig del av Flygvapnets historia under Kalla kriget. I civil regi flyger planet dock vidare och kommer sannolikt att göra det under avsevärd tid framöver.

⁵<https://per-sjofors-fxyj.squarespace.com/superstall>

DEBATT

Saxat från contradebatt.nu – men här kan vi även ta in texter inskickade i mejl till debatt@contra.nu

I *Contra* nummer 5 2020 beskrev Dan Ahlmark viktiga utrikespolitiska moment i Donald Trumps MAGA-doktrin. Artikeln debatterades på *Contras* Anslagstavla.

MAGA

Det jag gillar bäst är att Trump avfärdar miljöisternas apokalyptiska trams. Där har han helt rätt i sak, och han avviker föredömligt från så många andra politiker i västvärlden.

Jag är mer skeptisk till vänslandet med SaudiArabien. Det är en fruktansvärd förtryckarregim. *FB*

Nationalism är i princip alltid villkorad till PK-ism och politiska låsningar. Patriotism är mer förlåtande och gränsöverskridande ändå samtidigt värnande sin nationalstat.

Vi måste försvara väst och vår kultur. Vad som skrämmar mig är att ”på vår sida” vännerna konservatism och (ren klassisk) liberalism har börjat slåss inbördes. En helt onödig intern polarisering som gynnar socialism i alla dess former och får väst framstå som en familj med ”familjeproblem”.

Konservatism och liberalism har tjänat väst väl ihop – båda i grund för och hyljande kapitalismen – för den fria marknadsekonomin.

Trump har helt rätt vad avser Kina – vi måste ta hem vår produktionsapparat, försvara vårt kunnande, ideologiskt skydda oss. Tid att sätta tullar och höga villkor på Kommunist-Kina. Skapa gynnsamma villkor för västs hemmamarknader/produktion innan det är för sent. *GP*

Kinas ekonomi är ett slott byggd på kvicksand. Åratal av kraftig monetär inflation och skenande skulduppbyggnad hos det kinesiska näringslivet och privatmedborgarna har åstadkommit massiva felinvesteringar. Hela fuskbygget kan rasa när som helst. Frågan är egentligen bara om det amerikanska ekonomiska fuskbygget eller det kinesiska ekonomiska fuskbygget kommer att rasa ihop först? Jag gissar

att de båda tar varandra med ner i fallet – oavsett vilket land det är vars ekonomi sätter igång den ekonomiska kollapsen. Nästa kris i världens finanssystem kan, med tanke på de väldiga skulderna i världen, medföra slutet för den moderna civilisationen. Jag är väldigt pessimistisk. Det här kan inte sluta på något bra sätt. *HU*

N-ordet

Jag anser att n-ordet inte bör användas i en tidskrift som har ambitionen att innehålla ett anständigt språk. Det ordet har tidigare varit rumsrent, men är inte längre det. Språket förändras och en del ord blir negativt laddade fast de inte var det från början. Ordet ”kärning” var en gång i tiden en benämning på en kvinna som en man var kär i. Det ändrades med tiden och blev till ett ord som idag inte längre kan användas språkligt neutralt om kvinnor. Det gamla grekiska ordet ”idiot” betydde ursprungligen ”ensam” eller ”solo”. Det har inte längre den betydelsen idag. Det kan inte längre användas på ett neutralt sätt för att benämna personer som är ensamma.

Att använda n-ordet idag därför att det en gång i tiden var neutralt är ett irrationellt traditionsargument. Det är inte förnuftigare än vad det är att rösta på ett politiskt parti för att man i barndomen hade föräldrar som röstade på det partiet. Orden svart och mörkhyad är idag gångbara neutrala ord. I en tidskrift är det sådana ord som bör användas när man neutralt vill fokusera på människors hudfärg.

Contra tar med rätta avstånd ifrån

det politiskt korrekta. Men det är inte vårt fundament. Att bara vara bångstyrig utan mål och riktning är värdelöst. Att verka för frihet och rätt är vårt fundament och det är aldrig fel att göra det på ett anständigt sätt. *FB*

Att använda ordet neger är enligt min mening inget märkvärdigt. Har använts i Sverige sedan 1600-talet då de enda negrerna som fanns var ett par hovlakejer. Jag ser ordet neger som en helt neutral beskrivning av en mörkhyad person i svenska språket. Och har svårt att förstå varför jag inte ska kunna använda det så när Farbror Staten lärt mig ordet som just N-ordet, inte vilket ord som helst utan just det ord som symboliserar N. Så här såg det ut i min ”läsebok för folkskolan”.

När jag läste den boken hade jag nog aldrig sett en riktig neger. Ordet ”negro” användes för övrigt elva gånger av Martin Luther King i hans berömda tal ”I have a dream” 1963. Men det talet var ju på engelska, inte svenska. Sedan började i USA utvecklas en kultur om att man inte skulle använda ordet. Jag har inte kollat upp saken, men jag tror att vi inte skulle vilja ha något att göra med de som låg bakom.

Jag vill inte heller använda nedsättande beteckningar som ”svart” (svarta affärer, svart marknad, svarta börsen) för att beteckna personer som jag utgår från är hederliga och inte sysslar med olagligheter. Jag vill inte heller att utlänningar som inte kan svenska språket ska appropriera det och byta innebörden av ord som använts i hundratals år. Ordet neger

kom visserligen in i svenskan på 1600-talet från tyskan, men ursprunget är ju det spanska negro, som betyder svart och används just som en färgbeteckning.

Ska tillägga att det inte är ofta det finns anledning att använda ordet i text. Just i artikeln om hur fienden till vänster försöker manipulera språket fanns det anledning. Ordet skulle annars kunna vara aktuellt som signalement vid efterlysning av skurkar (men det har ju blivit så känsligt att det idag går att beskriva en svensk skurk som "ljushyad" i ett signalement, medan Svensson uppfattar att det är en mörkhyad/neger om det inte står "ljushyad". Den mörkhyade beskrivs istället genom sina blå byxor och gröna jacka, som det bara är att gå hem och byta, så är signalementet kört). *CG*

Kamala Harris

Joe Biden har utsett senatorm Kamala Harris till sin vicepresidentkandidat.

Eftersom Joe Biden verkar ha en tilltagande demens (han fyller snart 78) är det ganska troligt att han vid en valvinst kommer att lämna posten redan under mandatperioden, och framförallt inte ställa upp för återval 2024. Valet av vicepresidentkandidat är därför viktigare än vanligt.

C (Skrevs 13 augusti)

Scott Adams talar om "two puppets" att både Biden och Harris är så svaga spelare att makten ligger någonstans bakom dem. Men först måste de runda Trump och ev sunda väljare som finns kvar i USA för att det skall bli tal om vem som ersätter Biden som president. Där finns några marxister och elefantanklade maktspelare i bakgrunden som ingen vill se i toppen på USA.

"Two puppets"

Den ena "puppetten" är rätt klar över att hon kommer att bli president. "Harris-Biden" kallar Biden dem och hon talar om sig själv som president. Men bara 3% procent av demokraterna är för Harris, så hon kan inte stå först, officiellt.

CC (Skrevs 14 augusti.)

Nagorno Karabach

Nu har åter strider utbrutit mellan azerer och armenier om Nagorno Karabach. Turkiet stöttar sina etniska fränder i Azerbajdzjan, medan Ryssland backar upp den

armeniska sidan. De två ledande diktatorerna i området, Putin och Erdogan, står alltså emot varandra även här, som man gör i Libyen och även Syrien.

Azererna har fått militärt stöd av syriska legosoldater med jihadistisk inriktning (de har transporterats genom Turkiet) och Israel har ställt upp med avancerade vapen i form av bland annat drönare.

Konflikten kan ses som ett försök att expandera den islamiska världen på de kristna armeniernas bekostnad. Det har skett förr i området, då cirka 1,5 miljoner armenier mördades i det som idag är östra Turkiet under år 1915.

C (Skrevs 8 oktober.)

Turkiet har de senaste 5–10 åren ändrat sin politik och liknar mer o mer "muslimsk diktatur light" som bland annat stöttat Muslimska Brödraskapet i Egypten. Virrpannan Erdogan har skaffat sig fler och fler fiender. Turkiet står nu på flera ställen mot Rysslands och även "västs" intressen. Här står ju Turkiet mot Rysslands intressen igen. Armenierna har på pappret nära militärt samarbete med Ryssland.

Israel har fått ett problem, Turkiet har fått ett problem, Armenien, Nagorno Karabach har fått problem, Azerbajdzjan har fått ett problem.

GP (Skrevs 9 oktober)

Muslimska Brödraskapet

Om deras strategi i EU. Deras institutitioner här har redan statligt stöd:

wordpress.egyptson.se/2020/10/09/

GP

Det enda rimliga är att förbjuda Muslimska Brödraskapet. Det är en terrororganisation som utövar stort shariaförtryck i muslimska sociala miljöer. *FB*

Tror Du det hjälper?

GP

Ja, definitivt! Då blir det äntligen svårt för Ibn Rushd och Muslimska Brödraskapets övriga frontorganisationer att fortsätta inkassera miljonbidrag. MSB har sedan länge järnkoll på de individer det handlar om, men myndigheter som till exempel Allmänna Arvsfonden bryr sig inte ett skvatt om det. *FB*

Tänkarna byggde landet

Många socialistiska arbetare skryter: "Det var vi jobbarna som byggde landet".

Det där får mig att tänka på det gamla kinesiska ordspråket: "Stora män känner sig aldrig stora. Små män känner sig aldrig små". Var det jobbarna som uppfann separatorn? Nej, det gjorde istället Gustaf de Laval. Var det jobbarna som uppfann kullagret? Nej, det gjorde istället Sven Wingquist. Var det jobbarna som uppfann den plastbelagda vätskekartongen? Nej, det gjorde istället Ruben Rausing.

Nej, de socialistiska arbetarna är mästare på konsten att överskatta sin egen betydelse. Ty hur skulle de idag kunna producera några separatorer, kullager, tetraförpackningar och så vidare om inte tänkare som de Laval, Wingquist och Rausing hade upfunnit dessa innovationer till att börja med? *HU*

Självklart är det främst tänkarna som har byggt vårt land. Det ska vi arbetare vara glada och tacksamma för! *FB*

Och vi skall väl lägga till att SAP har väldigt lite koppling till någondera, arbetare eller intellektuella. *CC*

Hos kollektivismen ska alla uniformeras och de delar in "folket" i till exempel klasser. Det ligger i sakens natur att då är den av dem definierade klassen bättre än andra. För att nå sina mål sätts deras "goda" klass mot de andra klasserna (som de också definierat). De kallar det nästan militäriskt för "klasskamp". I socialismen är det "arbetarklassen" som är "fint". Alla andra är "klassfiender".

Tyvärr är detta science fiction som många har fått plikta sitt liv med eller blivit förslavade. För att få det att fungera så har de tvingats inrätta diktatoriska statsklick där man med "lag" gynnar sin egen klass och bekämpar "klassfienderna". *GP*

Hur vänsterjournalister tänker

Om vi får solsken i 3 dagar kan alla isbjörnar dö. De skulle kunna köra av vägen på väg till ett isbjörnskonvent eller något. Så det är inte osant. Det är insmuget modus ponens. *CC*

Medverka i Contras debattforum på nätet. Surfa till

contradebatt.nu

Falsklarm

Dansken. Bjørn Lomborg har gjort sig ett namn i klimatdebatten. Han har nyligen kommit ut med en bok med titeln *False Alarm* (Falsklarm). I boken varnar Lomborg oss för att alltför mycket satsas på att minska koldioxidutsläppen och att minska temperaturökningen. Vi skulle kunna använda pengarna mycket bättre, inte minst till att höja välståndet för de fattiga, menar han. Att satsa gigantiska summor på klimatåtgärder går mest ut över de fattiga, menar han. De välbärgade lägger ner några få procent av sin inkomst på produkter vars priser styrs av klimatet, medan de fattiga redan idag kan behöva använda 30 procent av sina inkomster till energi. Det säger sig självt att en ökning av energipriserna då slår hårt mot de som redan är fattiga, medan de knappt märks för de välbärgade.

Lomborg ansluter sig till dem som anser att jorden för närvarande genomgår en fas av global uppvärmning och att människan bidrar till detta. Men han anser inte att det innebär att människans resurser främst bör satsas på klimatåtgärder. Han har inom ramen för Copenhagen Consensus Center samarbetat med en rad framstående ekonomer (åtskilliga av dem Nobelpristagare) och kommit fram till att det är annat som bör prioriteras. Ståndpunkten backas upp av opinionsundersökningar. Lomborg sätter upp följande prioriteringslista, där han dessutom sätter ett värde på insatserna, hur många kronor får mänskligheten tillbaka på varje satsad krona:

1. Frihandel	2011
2. Preventivmedel	120
3. Hälsa i form av ökad vaccination	60
4. Minskad undernäring hos barn	45
5. Hälsa i form av kamp mot tuberkulos	43
6. Hälsa i form av kamp mot malaria	36

Satsa på det som fungerar

Också en del klimatrelaterade åtgärder ger bra avkastning på satsade pengar. Men kanske inte de åtgärder allmänheten inbillats att tro på. En utfasning av energisubsidierna skulle ge femton

gångar pengarna. I många u-länder subventioneras energikonsumtionen, det kan handla om lägre bensinpriser men också om subventioner på fotogen som används vid matlagning. En infasning av moderna kokmetoder hos de fattigaste 800 miljoner människorna skulle också ge 15 gånger satsade pengar. Medan insatser för att nå tvågradersmålet i bästa fall ger pengarna tillbaka och en fördubbling av andelen förnybar energi skulle bara ge 80 öre tillbaka på varje satsad krona. Och då har hänsyn tagits till de nackdelar som en klimatförändring innebär.

Lomborg går till frontalangrepp mot dem som vill uppnå nollutsläpp av växthusgaser och storsatsningar på klimatåtgärder. En sådan användning av mänsklighetens begränsade resurser handlar inte om annat än slöseri. Hans uppfattning är att vi idag satsar 400 miljarder dollar om året på klimatåtgärder och att vi riskerar att snart vara uppe i mellan 1 och 2 biljoner dollar. Vanliga skattebetalare kommer att protestera mot den belastning de utsätts för, medan den rikaste eliten knappast kommer att märka att de

Den danske forskaren Bjørn Lomborg varnar i en ny bok för de gigantiska misstag världen riskerar att göra genom att satsa för mycket på minskade koldioxidutsläpp och för lite på annat som är mycket viktigare för mänskligheten.

betalar. De som betalar mest är fattiga människor i fattiga länder, men de kommer troligen inte inse att de får lida för ett litet fåtal i de rikaste länderna har ett helt annat konsumtionsmönster och helt andra prioriteringar i livet. Subventioner till vindkraft, solpaneler och elbilar kommer främst att rinna ner i de välbärgades fickor, medan den fattiga befolkningen i de fattiga länderna riskerar att bli utsläppta av de subventioner de idag har för uppvärmning och transporter.

Människans försök att styra misslyckas

I decennier har människors försök att påverka klimatets utveckling misslyckats. Och det finns inget som säger att det skulle bli annorlunda i framtiden. Men klimathysterin har bara blivit värre. Vi kommer att gå från att slösa bort miljarder dollar till att slösa bort biljoner dollar.

Den orimliga uppmärksamheten som ges just koldioxidutsläppen gör att mänskligheten rent känslomässigt påverkas att acceptera regleringsåtgärder som kostar mer än de smakar. Vi behöver lugna ner oss, lämna paniken bakom oss och se nyktert på vad som är bäst för mänskligheten.

En skrämselpunkt har varit att havet sväljer önationer som ofta bara ligger någon meter över havsytan. Nyligen avlidne experten Nils-Axel Mörner var en av världens främsta kännare på området, som otaliga gånger besökt Maldiverna och kunde konstatera att havsytan där sjönk, inte steg. Lomborg gör motsvarande konstaterande beträffande Tuvalu i Stilla havet. Häromåret hjälpte FNs generalsekreterare Antonio Guterres till att sprida paniken då han uppträdde på omslaget till *Time magazine* iklädd kostym, stående i vattnet. Samtidigt som det går att konstatera att Tuvalus yta ökat med 2,9 procent under de senaste fyrtio åren. *Time* tar inte upp planetens verkliga problem utan sensationaliserar något som inte existerar.

Jorden runt försöker människor anpassa sig till "klimathotet" genom att ändra sin kost och sin livsstil. Men det märks inte i de övergripande siffrorna. Varje år satsas miljarder och snart biljoner dollar på att ändra den moderna ekonomin. Men det fungerar inte. Koldioxidutsläppen fortsätter att öka. De har ökat allse-

dan de första utfästelserna om minskning gjordes i Rio de Janeiro 1992.

Om man ändrar på förustätningarna, till exempel genom att minska matspillet, så blir det pengar över, och de pengarna kommer att användas för något annat. Som kommer att förorsaka andra utsläpp.

Ibland sägs en vegetarisk livsstil vara en utväg för att minska utsläppen. Grönsaker är mindre utsläppsintensiva än köttprodukter. Det finns redan 1,5 miljarder vegetarianer i världen. Men de är det av ett mycket enkelt skäl. De har inte råd att köpa kött. De flesta skulle säkert sätta kött på matbordet om de bara hade råd. Om de får råd genom en högre levnadsstandard kan vi alltså förvänta oss ökade – inte minskade – utsläpp.

Romklubben

Värst i branschen att slå på trumman för problem som inte existerar har den så kallade Romklubben varit. Deras rapport *Limits to Growth* kom 1972 och förklarade att det mesta skulle ta slut på jorden till katastrofala följder. I själva verket har ingenting tagit slut och när det gäller nyckelmineraler som järn, koppar, aluminium och zink har nya fyndigheter varit större än konsumtionen och priserna följligen sjunkit. Oljan skulle ta slut 1990 och naturgasen 1992. Men faktum är att de kända reserverna idag är större än de var 1970.

Nu hotar man gärna med översvämningar som kommer att tvinga 187 miljoner människor att överge sina hem efter en ofta citerad rapport från 2011. Men det hela förutsätter att ingen gör något åt saken (annat än minskar koldioxidutsläppen, som skulle kunna minska havsnivån med några centimeter framåt kommande sekelskifte). Om människor bara reagerar och genomför enkla och billiga motåtgärder minskar de drabbades skara snabbt från 187 miljoner till 305 000, det vill säga med cirka 99,8 procent.

Och folk anpassar sig verkligen. I Spanien har den genomsnittliga sommartemperaturen gått upp med en grad mellan 1980 och 2015. Men antalet döda av värmen har gått ner. Bland annat genom så enkla åtgärder som att installera luftkonditionering i landets äldreboenden. Faktum är att kyla är en mycket värre dödsorsak än värme. Globalt dör 17 gånger så många av köld som av värme. Men det

är för hettan vi varnas och därför förväntas vidta dyra åtgärder mot koldioxiden; åtgärder som kommer att få effekt först på mycket lång sikt. Även i ett land som Indien är det många fler som dör av kyla än av värme.

Den viktigaste formen av anpassning sker inom jordbruket. Det är ingen som försöker odla ris i Sverige och odlingen av majs och vin är också mycket begränsad eftersom vårt klimat lämpar sig mer för vete och potatis. Vid ett ändrat klimat kanske bönderna skulle få lov att tänka om. En riktig anpassning av vilka grödor som odlas var, skulle säkerligen bidra till att effekterna av ett ändrat klimat skulle bli mindre än om bönderna framhårdade att odla på som tidigare. Klimatförändringar har lett till både framgång och motgång. Värmen på medeltiden ledde till att eskimåerna försvann från Grönland och ersattes av nordbor som odlade vete och födde upp boskap. När ”lilla istiden” kom gick den kulturen under och eskimåerna kom tillbaka med en kultur som var mer anpassad till det nygamla klimatet. Det stod sälkött istället för nötbiff på menyn. Visst kan liknande förändringar ske framöver!

Skadorna ökar inte

Värmen skapar bränder, samtidigt som antalet förolyckade i bränder går ned drastiskt. Antalet hus som byggs i områden med hög brandrisk ökar. Samma gäller för övrigt hus som byggs nära havet; de som i första hand drabbas av stormar. Mycket talar för att skadorna borde öka, inte minska. Och visst ökar skadorna något räknat i pengar (fler dyra hus förstörs), men antalet personer som skadas eller omkommer minskar.

Blir vädret mer extremt? Lomborg köper inte heller resonemanget att vi drabbas av värre väderkatstrofer på grund av klimatförändringar. Men vad blir konsekvenserna? På 1920-talet omkom nästan en halv miljon människor på grund av extremväder varje år. Idag handlar det om mindre än 20 000, trots en mångdubblad folkmängd. Skadorna räknat i pengar har ökat något, men det beror på att det idag finns mycket mer försäkrad egendom som kan råka ut för skador. Räknat i förhållande till BNP har skadorna istället minskat, för de senaste trettio åren (där det finns bra jämförbara siffror) från 0,26 till 0,18 procent av BNP.

Satsa på välståndsökning

Det viktigaste vi kan företa oss för att förbättra människans situation är enligt Lomborg att begränsa fattigdomen. 1990 var fyra av tio människor på jorden fattiga. Idag är det bara en av tio som är fattig. Mänskligheten har fått det bättre och med ökat välstånd följer ökade möjligheter att komma till rätta med klimatförändringens konsekvenser. Den som har det bra ställt har råd att köpa en luftkonditioneringsanläggning för att uthärda värmeböljor.

Något liknande gäller på nationell nivå. Lomborg jämför Nederländerna och Bangladesh. Bägge länderna ligger lågt och delvis under havsytans nivå. De ligger vid kusten och är öppna för havets stormar. Men i Nederländerna har man råd att ta itu med situationen. Sedan de katastrofala översvämningarna 1953 har landet byggt vallar och annat skydd och översvämningar är en sällsynthet i Nederländerna idag. Sedan 1953 har bara en enda person i Nederländerna omkommit i översvämningar. I Bangladesh drabbas landet så gott som årligen av stormar och bara sedan år 2000 har 3 000 personer dött i översvämningar i Bangladesh. 60 procent av Bangladesh är utsatt för översvämningrisk, 67 procent av Nederländerna befinner sig i samma situation. Eftersom Bangladesh är fattigt har landet inte råd att bygga de skyddsanordningar som räddar Nederländerna. Men, understriker Lomborg, om Bangladesh satsar på ekonomisk tillväxt kommer landet att befinna sig på Nederländernas ekonomiska nivå 2080 och då kommer man alltså ledigt att ha råd med de skyddsåtgärder som Nederländerna redan genomfört. Den ekonomiska utvecklingen kan gå snabbare om man inte följer med i kampen mot fossila bränslen, då kan Bangladesh befinna sig på Nederländernas nuvarande ekonomiska nivå redan 2060. Idag planterar Nederländerna skog för att få en mer människovänlig miljö. I Bangladesh hugger man ner de skogar som finns för att få bränsle. Istället för att slösa bort pengar på att få ned koldioxidutsläppen, vilket i bästa fall får effekt om ett sekel eller så, kan man på några decennier bygga det skydd som räddar människoliv från konsekvenserna av en stigande vattennivå.

Här kan det förtjäna att noteras (Lomborg riktar sig mest till en amerikansk publik och han tar inte upp saken) att det i

Sverige inte finns några större hot i form av en stigande havsnivå. Landhöjningen är utom allra längst i söder flera gånger större än havsnivåhöjningen. I Stockholm höjs havsnivån med 1-2 mm per år, medan landet höjs med 5 mm per år, alltså en reell sänkning av havsnivån med 3-4 mm per år.

Lomborg tänker sig en naturlig anpassning av människan till ett varmare klimat. Det blir inte lika populärt att resa till sydliga länder på semester, medan däremot länder som Finland och Kanada bör kunna räkna med fler utländska turister.

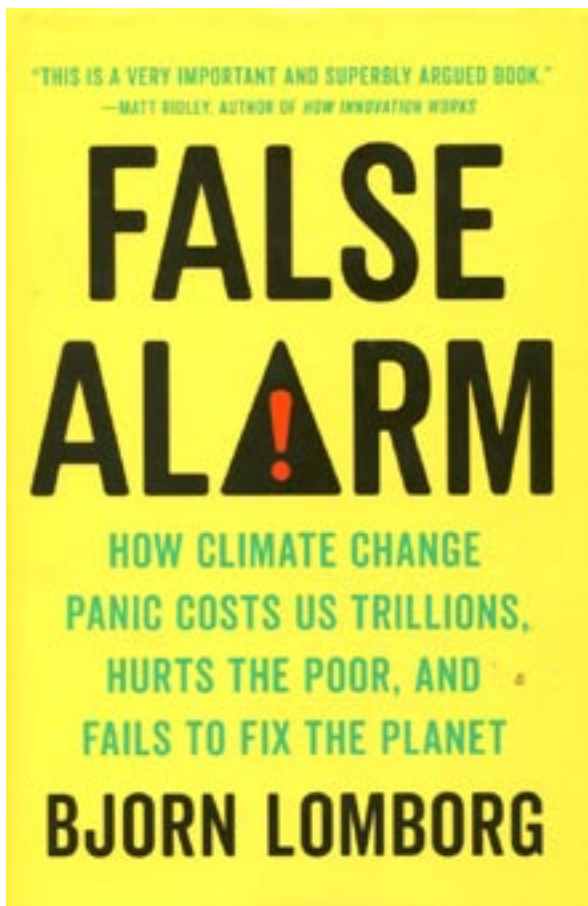
Vi tar alltför lite hänsyn till människans anpassning till förändringar. Homo sapiens kom från det varma Afrika för 50 000 år sedan, men har sedan dess anpassat sig till att leva inte bara i Skandinavien utan också i Kanada, Alaska, Sibirien och Tibet. Det finns goda möjligheter till anpassningar också i framtiden.

Geoingenjörskonst

Lomborg konstaterar att människan för det mesta misslyckats när det gäller att påverka

omgivningen, men att vi varit ganska bra på att anpassa oss till förändringar som uppstår naturligt. Han öppnar dock i ett slutkapitel för att vi om vi misslyckas med att hålla klimatet på mattan med tra-

ditionella metoder måste vara beredda att tillgripa en hittills oprövad metod. En metod som ger stora effekter snabbare. När svaveldioxid spreds i atmosfären i samband med vulkanen Pinatubos utbrott 1991

sjönk jordens medeltemperatur med en hel grad under det kommande året. Orsaken var att den ökade svaveldioxidhalten i atmosfären minskade atmosfärens genomsläpplighet för solstrålning. En del forskare har menat att man ska vara redo att tillgripa artificiell spridning av svaveldioxid för att uppnå samma effekt i klimatförändrande syfte. Det finns en del andra förslag på hur klimatet skulle kunna påverkas genom geoingenjörskonst.

Riskerna är dock betydande. Vi vet väldigt lite om vilka andra verkningar sådana åtgärder kan få. Men vad vet vi å andra sidan om effekterna av de åtgärder som vidtas för att få ner utsläppen av koldioxid? Lomborg menar att all geoingenjörskonst måste hanteras med yttersta försiktighet, men att vi också har mycket att vinna på att forska mer på området; för att ha det som en sista utväg om inget annat skulle fungera. Och visst, de åtgärder som man tänkt sig, skulle kunna få stora och snabba effekter. Inte de små och långsamma som en begränsning av koldioxidutsläppen i atmosfären skulle få. C G Holm

CONTRA

6 1995...

Contra presenterade Erik Ekelunds bok *Ingen av officerarna bar uniform*, som just getts ut av Contra Förlag. En roman med viss verklighetsbakgrund om svenska operationer i östtyska vatten.

Samtidigt som Contra konstaterade att Bill Clinton låg bra till för omval (vilket också skedde) gjordes en genomgång av de republikanska kandidaterna, det visade sig att en av de kandidater som Contra presenterade verkligen blev Republikanernas presidentkandidat 1996, Bob Dole. Han förlorade dock i valet mot Bill Clinton.

Rush Limbaugh, mannen bakom högervågen i USA, presenterades i Contra.

I serien Kalla krigets hjältar presenterades den polske påven Johannes Paulus II – jämte Ronald Reagan och Margaret Thatcher – en av de viktigaste bakom kommunismens fall.

Sverige gick med i EU 1995 och nu vankades en ny viktig fråga, skulle Sverige ansluta sig till euron eller ej? En del politiker ansåg att beslutet redan var fattat i och med anslutningen till EU. Detta trots att i kampanjen inför folkomröstningen betonades att euron var en separat fråga, så var det ju formellt så att Sverige lovat att gå med. Anledningen till att Sverige inte gjort det än är ytterligare en folkomröstning som sa nej till

euron (2003) och rent formellt att den svenska kronan rört sig för mycket i förhållande till euron, vilket är en självklarhet i en regim med fria växelkurser och inga stabiliserande interventioner från Riksbanken. Contra presenterade argumenten för och emot euron och underströk att motståndet mot euron var en höger- och inte en vänsterfråga.

Tommy Hansson redovisade den negativa utvecklingen i Angola sedan den vänsterorienterade rörelsen MPLA tagit makten, i strid mot den högerorienterade befrielse rörelsen UNITA, med Jonas Savimbi i spetsen.

...för tjugofem år sedan